

24. ÅRGANG NR. 2 - VINTER 2015

NEPAL VISION

Dansk-Nepalesisk Selskab

har som formål at fremme dansk-nepalesisk samarbejde om bæredygtig udvikling, turisme, samhandel, kultur, m.m. Selskabet er upolitisk. Selskabets formål fremmes gennem oplysende virksomhed på hjemmeside, medlemsblad og møder m.m., såvel i Danmark som i Nepal samt gennem samspil med andre beslægtede foreninger og organer i Danmark og Nepal.

Selskabet holder årligt en række møder, hvor der gennem foredrag og billeder oplyses om forskellige sider af Nepals kultur, natur og historie.

Adresse

Kongensgade 17A
3550 Slangerup
E-mail: lars@nepal.dk

Website

www.nepal.dk

Medlemskab

Enkelt personer: 170 kr.
Par: 220 kr.
Studerende: 100 kr.
Firma: 420 kr.
Konto nr.: 8125-0007172109

Tilmeld betalingservice

PBS-nr. 06651844, debitorgruppenummer 00001 og dit medlemsnummer i Dansk-Nepalesisk Selskab - ét bogstav efterfulgt af 3 eller 4 cifre.

Nepal Vision

Udgives af Dansk-Nepalesisk Selskab.
Oplag 700 eksemplarer.
ISSN 0908-844X

Redaktion

Lars Gundersen (ansv.), Jørgen Rendsvig, Julie Damgaard, Lone Petersen og Knud West Hansen.

Annoncepriser

1/1 side: 2.000 kr.
1/2 side: 1.100 kr.
1/4 side: 600 kr.

Tryk

LaserTryk.dk

Forsidefoto

Jørgen Rendsvig
Genopbygning i Khumbu

INDHOLD

- Side 3 Formanden har ordet
- Side 4 Kathmandu is back to normal
- Side 8 Nepal står over for en humanitær krise
- Side 11 Workshop i Nepal
- Side 16 Free Eye Camp Nepal 2014
- Side 20 Fra nødhjælp til genopbygning
- Side 24 Misbrugte børn
- Side 26 Staring at the iron gate
- Side 28 Boganmeldelse: Images of Nepal
- Side 30 Anmeldelse af restaurant Nepali Bhanca
- Side 32 Nepalesiske studerende er et marked
- Side 34 Løst og fast
- Side 35 Hvad er tealure
- Side 38 Nepalesere bearbejder jordskælvsraumer med poesi
- Side 40 Nepals unge lærer at bygge jordskælvsikre boliger
- Side 42 Street artists fra Nepal
- Side 43 Hvem er CKU?
- Side 44 Så fik de endelig en forfatning
- Side 45 Posterne besættes
- Side 46 Forslag til finanslov
- Side 47 Danmarks bistand til Nepal
- Bagsiden Arrangementskalender

Formand
og ansvarshavende redaktør
Lars Gundersen
Telefon: 47 16 12 20

lars@nepal.dk

Næstformand, kasserer
& medlemshåndtering
Birgit Nielsen
Telefon: 44 44 14 72

birgit@nepal.dk

Sekretær
Jørgen Rendsvig

jorgen@nepal.dk

Bestyrelsesmedlem
Annette Gallaus

annette@nepal.dk

Bestyrelsesmedlem
Lone Petersen

lone@nepal.dk

Bestyrelsesmedlem
Ravi Chhetri

ravi@nepal.dk

Bestyrelsesmedlem
Kristina Djurhuus Christiansen

kristina@nepal.dk

Suppleant
Martin Petersen

martin@nepal.dk

Suppleant
Julie Damgaard

julie@nepal.dk

Suppleant
Sally Altschuler

sally@nepal.dk

Billedredaktion,
layout af Nepal Vision.
Webmaster
Knud West Hansen

knud@nepal.dk

5041 0826
Svanemærket tryksag
LaserTryk.dk

TILLYKKE NEPAL - ELLER?

FORMANDEN HAR ORDET

I sidste nummer af Nepal Vision skrev vi, at vi frygtede, at Nepal ville forsvinde fra mediernes søgelys. Efterfølgende kunne man næsten håbe på, at det var sket. For på trods af, at det lykkedes at få en ny forfatning vedtaget, hober problemerne sig op her i Nepals rædselsår.

Sommeren tegnede – på trods af det omfattende jordskælv, der berører op mod to mio. nepaleseres dagligdag – på mange måder fornuftigt, og på et historisk møde i den forfatningsgivende forsamling den 16. september blev den nye forfatning vedtaget. 507 medlemmer stemte for – væsentligt over de krævede to tredjedele flertal. Desværre bojkottede samtlige 58 medlemmer fra de forskellige Madhes-baserede partier i Terai afstemningen.

Som det umiddelbart ser ud, vandt demokratiet på mange måder, mens Nepals marginaliserede grupper, herunder madhesi'erne og tharu'erne, tabte.

Forfatningen stadfæstede modellen med syv delstater og efterfølgende har Nepal fået en ny regering under ledelse af Krishna Prasad Sharma Oli fra UML - og sin første kvindelige præsident, tillykke til Bidhya Devi Bhandari.

Men vedtagelsen af den nye forfatning førte til stor uro i Terai og har de seneste måneder medført en de facto blokade af den indisk-nepalesiske grænse, hvorfor der stort set ikke er kommet brændstof, medicin og andre varer ind i Nepal. Desværre ser situationen efterhånden kritisk ud, og med vinteren for døren må vi håbe, at blokaden ophører snart.

Nepal har i 2015 gennemlevet et mareridt med en naturkatastrofe med meget stor rækkevidde og omfattende konsekvenser. Desværre er den efterfulgt af en menneskeskabt katastrofe, der måske kan få lige så store humanitære følger – og som under alle omstændigheder sætter Nepals alle-

rede meget trængte økonomi under ekstremt pres. Allerede nu er de økonomiske konsekvenser af blokaden større end ved jordskælvet.

De rejsende bliver i stor stil væk fra Nepal, til trods for, at der ingen væsentlig grund er til det. Mange familier mister derved deres primære indtægtsgrundlag, hvilket yderligere forsinker genopbygningsprocessen.

Og som om det ikke var nok, så rammes Nepal af nedskæringer i bistanden fra især Finland og Danmark. Det betyder desværre, at den danske ambassade i Kathmandu nedlægges, hvilket formodentlig ikke ligefrem bidrager til forædlingen af demokratiseringsprocessen mv.

Nepal har haft sine problemer med udlandet, men det er bestemt heller ikke altid, at det fungerer internt. Således må vi alle appellere til, at den 4,4 mia. USD store jordskælvsfond hurtigt begynder at dele midler ud uden hensynstagen til ka-

ster, politisk ståsted eller andet, så genopbygningen kan komme i gang.

Nepaleserne er fantastiske til at hjælpe hinanden. Men der skal mere til, før en omfattende genopbygning finder sted – nemlig penge.

Nepal mistede sin uskyld for efterhånden mange år siden, og det er faktisk aldrig blevet bedre. Legenden om Shangri La har været død og begravet i årevis – og alligevel er Nepal et fantastisk og vidunderligt land, som vi alle forsøger at værne om.

Vi må håbe, at Nepal går ind i et lysere 2016, det har landet i den grad fortjent.

Godt nytår!

KATHMANDU IS BACK TO NORMAL

Tekst og foto: Nana Lange

Kathmandu er stille, og gaderne er tomme. Relativt tomme i hvert fald, den sædvanlige trafik taget i betragtning. Kun folk på scootere, cyklister og et par biler passerer, og ellers ses kun fodgængere. Normalt er det umuligt at krydse gaden. Butikkerne er lukkede, og de få, der er åbne, er stort set tomme.

Munke spiller fodbold omkring Swayambhunath, Monkey Temple, i Kathmandu

Var man netop ankommet til denne, ellers så hektiske metropol, kunne man være foranlediget til at tro, at stilheden skyldes jordskælvet, der ramte Nepal den 25. april 2015; et jordskælv, der blev efterfulgt af et næsten lige så stort efterskælv den 12. maj 2015 samt mere end 500 efterskælv, som stadig af og til mærkes her næsten fire måneder senere. Jordskælvet forårsagede færdelige ødelæggelser i en af verdens fattigste nationer, og det kræver tid, ressourcer og effektivt arbejde at genopbygge landet. Men selv om en befolkning på omkring 28,5 mio. er påvirkede mentalt, står Nepal stadig. Ca. 9.000 personer er omkommet, 22.000 er skadede, og over 700.000 bygninger er ødelagt, enten helt eller delvist. Særligt uden for Kathmandudalen i det centrale og østlige Nepal er der sket store menneskelige såvel som fysiske skader.

Men kun 14 ud af 75 distrikter er berørte. Nepal er ikke begrævet under murbrokker, og da-

gens tomme gader og butikker har intet med jordskælvet at gøre. Jordskælvet er ikke glemt, men politik - og en længerevarende proces med formuleringen af en ny forfatning - har indtaget avisernes spalteplads. Derfor har utilfredse politiske partier kaldt til banda, en national strejke, hvilket betyder forbud mod private og offentlige køretøjer på gaderne samt lukning af butikker og skoler. I morgen eller om et par dage vil byen atter summe af liv, og det vil være umuligt at krydse gaden. Tilstanden i Kathmandu vil være, som den har været de sidste mange uger; faktisk vil den stort set være, som den var, før jordskælvet ramte.

"Kathmandu is back to normal," skrev en ven til mig, da jeg i juni forhørte mig om tilstanden i byen, jeg nu for tredje gang besøgte. De internationale mediers fotos og beskrivelser af situationen efter jordskælvet, officielle advarsler vedrørende stigning i sygdomme, kriminalitet og en dårligere fungerende infrastruktur samt venner og

families bekymring fik mig til at overveje, hvorvidt en rejse til et jordskælvsramt land ville være en god idé. Mens visse lande hurtigt lettede på rejsevejledningerne, kom Udenrigsministeriet i Danmark først den 6. august med udmeldingen om, at de ikke længere fraråder ikke-nødvendige rejser til Nepal.

Netop den dag ankom jeg til velkendte Kathmandu og forventede at blive mødt af et forandret Nepal; et land i sorg og dyb krise. Jeg ved, at andre har haft lignende ængsteligheder og frygter at rejse til et land, ramt af katastrofe og elendighed. Men selv om jeg mærker angsten, når mine bekendte fortæller om deres oplevelser under jordskælvet samt de mange efterskælv, og selv om jeg ser sorgen i deres øjne, når de fortæller om de tab, de har lidt, er nepaleserne et uændret folkefærd, hvad angår venlighed, håb, smil og åbenhed. Selv om en del veje er ødelagt, fungerer transportsystemet nogenlunde; vejene har altid

været i dårlig stand, og trafikken har altid været kaotisk, - der er forsinkelser og aflysninger, og det kan være besværligt at komme frem. Men som tidligere skyldes det ofte festivaler, strejker eller monsunregnen, som vi oplever her i sommermånederne. Dog påvirker monsunregnen landets veje i højere grad end tidligere, da der på visse strækninger nu er jordskred, forårsaget af jordskælvet. Men heller ikke monsunen bør afholde én fra at tage afsted. Størstedelen af templerne i Kathmandudalen står der stadig, og selv om en del områder uden for dalen har lidt stor skade, er populære destinationer som Pokhara, Chitwan og Lumbini sikre steder at besøge.

Nepal har altid tiltrukket trekere og bjergbestigere, som ønsker at opleve Himalayabjergkæden, verdens højeste bjerg, Mount Everest, et rigt dyreliv og smuk natur. Kultur-rejsende har udforsket Nepals historie, de talrige stupaer, templer og religiøse pilgrims-

steder, mangfoldigheden af kulturer samt de særlige monumenter, skulpturer og pagoder med smukke træudsmykninger. Thamel, backpackernes paradys, er normalt fyldt med eventyrlystne backpackere, som forelsker sig i den særlige stemning, udforsker østens mystik og finder sig selv i gruppen af unge fra alle verdenshjørner. Forhåbentlig vil landet snart igen tiltrække både trekere, kulturrejsende, backpackere og andre eventyrlystne.

Landet har ikke mindre end syv områder på UNESCO's verdenskulturvarvsliste. 60 % af verdenskulturvarvsbygningerne er slemt beskadigede, men mange genåbnede for over to måneder siden. Ligeledes er de fleste templer og stupaer under reovering. Der er altså rig mulighed for at opleve Nepals kultur i Kathmandudalens tre kongebyer, Kathmandu, Bhaktapur - og Patan, der i øvrigt er verdens ældste buddhistiske by. 90 % af alle hoteller står stadig og er sikkerhedstjekket.

Caféer og restauranter er åbne, og hver aften byder på livemusik på diverse barer i Thamel.

Generelt er Kathmandu back to normal, hvis man kommer som turist. Et par populære trekkingruter led stor skade, men de fleste stier er stadig intakte og klar til at blive udforsket allerede her til efteråret, hvor trekking-sæsonen starter. Det eneste, der mangler, er turisterne. Med god grund faldt antallet af turister efter jordskælvet, særligt i maj og juni. Turisme udgør Nepals største industri og bidrager normalt med ca. 9 % af Nepals BNP samt ca. 1,1 mio. jobs. Turismesektoren påvirkes naturligvis af monsunen, men turistbureauerne oplever færre bookinger for den kommende trekking-sæson, og en rapport forventer, at der dette år vil ankomme 40 % færre turister, sammenlignet med 2014. Andre taler om, at efterårets turisme vil udgøre 25 % af et normalt år. Hver dag forlader ca. 1.500 nepalesere (primært

mænd) landet for at finde arbejde andre steder i Asien og i Golfstaterne, hvor de arbejder under kummerlige vilkår for at kunne sende penge til familien i Nepal. Dette tal vil med stor sandsynlighed stige i den kommende tid, da mange nepalesere med arbejde inden for turismesektoren nu står uden job.

Landet eksisterer stadig, ikke alt er tabt, og mange seværdigheder er som sagt uberørte. Naturligvis er ikke alt, som det plejer at være, og hjælpen har stadig svært ved at nå frem til især afsidesliggende områder. Folk bor stadig i telte og andre former for midlertidig beboelse, og Nepal vil i mange år fremover have behov for massiv hjælp. Men det er bestemt muligt at besøge Nepal og rejse rundt uden problemer, og der er god grund til at gøre det. For det er nødvendigt for Nepals økonomi - og dermed for landets fremtid. Det bør dog ikke være den primære grund. For en rejse til

Nepal vil stadig være en uforglemmelig oplevelse. Det er på mange måder et uspoleret land, hvor oldgamle religiøse ceremonier praktiseres blandt unge, der lige så godt kunne have befundet sig på gaderne i New York med en smartphone i den ene hånd og en latte i den anden. Traditionelt og moderne blandes i Nepal, der langsomt tager vestlige brands og værdier til sig. Man siger, at folk rejser til Nepal for at trekke, men vender tilbage pga. folket. Det er sandt.

Kathmandu, 16. august 2015

Nana Lange studerer psykologi på Københavns Universitet. Hun besøgte Nepal første gang i september 2014 for at arbejde med gadebørn, kom tilbage i julen 2014 og har her i august besøgt landet for tredje gang.

Børn, som tidligere har boet på gaden, men nu bor sammen hos en familie, på tur til Swayambhunath, Monkey Temple, i Kathmandu

Gaderne omkring Thamel, Kathmandu. Som turist mødes man altid af smil og nysgerrighed

NEPAL STÅR OVER FOR EN HUMANITÆR KRISE

Af Jørgen Rendsvig

I skrivende stund har der i godt tre måneder stort set ikke været transport af varer over den Indisk-nepalesiske grænse. Da praktisk taget al varetransport til Nepal foregår over denne grænse, udgør det et kæmpemæssigt problem for landet. Økonomisk set har denne udvikling haft større betydning for Nepal end jordskælvet!

Nogle udtrykker det sådan, at Nepal er under belejring. Nepal går i hvert fald mere og mere i stå. Genopbygningen i de hårdt ramte bjergområder er ikke kommet i gang. Transporten går i stå. Skolerne i Terai har været lukket længe. Hospitalerne skruer ned for aktiviteterne pga. medicinmangel.

Hvorledes skal de lokale i fx Langtangdalen klare vinteren under en presenning eller et bliktag, med kun et enkelt tæppe til at tage over sig om natten? Hvor mange nepalesere vil dø af sult og kulde i den kommende vinter?

Hvordan er krisen opstået? Umiddelbart er krisen udsprunget af forfatningsdiskussionen, men den har dybe historiske rødder. Der er en gammel modsætning mellem på den ene

side indbyggerne i Terai, madhesi'er og tharu'er, og på den anden side indbyggerne i 'hills' og 'mountains', også kaldet pahadi'er.

Madhesi'er og tharu'er opgøres, lidt afhængig af hvordan man afgrænser Terai, til 50 % af Nepals befolkning, mens pahadi'er udgør andre 50 % (43 % hills og 7 % mountains). Blandt de 165 valgkredse, der hver vælger én repræsentant til det nye Repræsentanternes Hus, er de 100 tildelt pahadi, mens kun 65 er placeret i Terai. Dette opleves som en klar diskrimination. Der er jo heller ingen sikkerhed for, at de 110 mandater, der vælges som en slags tillægsmandater ved forholdsvalsvalg i hele landet, i rimelig grad repræsenterer Terai. Også rekrutteringen til stillinger i staten er et problem.

Fx repræsenterer ansættelserne i politiet en 'dem mod os' tilgang, da der næppe kan findes en eneste madhesi i politiet. Det skulle da være som kok eller i rengøringen. I 1950'erne skulle madhesi'er have en speciel tilladelse, hvis de ønskede at tage til Kathmandu. De føler, at de generelt bliver behandlet som andenrangsborgere i deres eget land, som om Terai er en slags koloni i Nepal.

Landets magtelite er fra Pahad, den består ikke mindst af højkastefolk fra Kathmandu-dalen. Den nye premierminister K.P. Oli regnes således for at være en pahadi-hardliner.

Grænsedragningen mellem de syv nye delstater opleves diskriminerende over for Terai. Fx er Kailali og Kanchanpur lagt til den pahadi-dominerede vest-

lige delstat ('Far West'), selv om befolkningen er domineret af tharu'er. Og generelt opleves opdelingen som værende til fordel for bevarelsen af en pahadi-dominans i så mange delstater som muligt.

Madhesi'erne har længe været stærkt utilfredse med den nye forfatning. I særlig grad efter beslutningen den 21. august om at bevare 'Far West' udelst. En beslutning, der udsprang af 'hilly'-interesser, og som gik imod Terai-interesser. Urolighederne har været særligt voldsomme i Kailaliregionen, en af de folkerigeste i Terai, men lydørheden i Kathmandu har været ringe. 'Rok ikke ved båden, nu skal vi have den forfatning færdig.' Urolighederne udartede sig særdeles voldeligt, omkring 50 blev dræbt, heriblandt 7 politifolk.

Madhesi'ernes og tharu'ernes krav kan måske sammenfattes således:

- Et valgsystem, baseret på befolkningstal (selv om der bør tages særligt hensyn til geografiske områder med lav befolkningstæthed såsom Humla, Dolpa etc.).
- Et lovkrav om forholdsmæssig repræsentation ved statsansættelser.
- Den politiske ledelse i Nepal skal afspejle mangfoldigheden i Nepal i modsætning til nu, hvor vi kan se, at de fleste af politikerne kommer fra samme sociale gruppe.
- Respekt.

Hvad siger pahadi'erne om madhesi'erne?

Tja, de er af indisk oprindelse (korrekt for en dels vedkommende), de taler hindi (ikke helt forkert, da de lokale sprog awadhi, maithili, bhojpuri og hindustani faktisk let forstås på den indiske side af grænsen), de udgør en femte kolonne, og der refereres til, hvordan det tidligere selvstændige Sikkim blev en delstat i Indien.

Hvad siger pahadi'erne om krisen?

Medierne og den politiske elite taler konsekvent om, at Indien har blokeret grænsen. Situationen italesættes udelukkende som en konflikt mellem de to lande.

Forholdet til Indien er et føl-somt emne i Nepal. Der går langt i mellem, at man møder nepalesere – i hvert fald fra

eliten - med varme følelser over for Indien. Nepals geopolitiske placering mellem verdens to folkerigeste nationer, uden egen adgang til havet, giver Nepal en afhængighed. En afhængighed, der ikke er ligeligt fordelt mellem Kina og Indien, da landevejsadgangen mellem Nepal og Kina går over nogle få høje pas i Himalaya, ad veje, der for de fleste er jordveje, og som desuden er meget udsat for jordskred. Ydermere er disse pas lukket om vinteren. Adgangen til Indien er helt anderledes uproblematisk. Handlen med Indien er også intens, men Nepals import fra Indien er fem gange så stor som eksporten. Det vil sige, at Nepal er yderst afhængig af Indien og en fri vareforsyning over den indiske grænse.

Det er lidt paradoksalt, at de nepalesiske politikere i den grad spiller på det modsætningsforhold til Indien, der trives så godt i Pahad. Men det kan jo være bekvemt at skyde skylden for ulykkerne på en ydre fjende.

En anden udlægning

Den tidligere nepalesiske ambassadør i USA, Sukhdev Shah, skriver i en kommentar i República den 11. november, at blokaden er etableret af utilfredse madhesi'er, der ved at trænge ind i ingenmandsland samt et stykke ind i Indien blokerer for den kørende trafik. De er der i tusindvis, og de befinder sig i et område, som Nepals regering ikke har jurisdiktion til at rydde. Men Indien har heller ikke vist nogen intention om at

rydde området. Logikken, set fra de protesterendes side, er, at hvis de havde gennemført blokaden på nepalesisk territorium, kunne de have imødeset den sædvanlige nepalesiske løsningsmetode for lov og orden-problemer: arrestationer, brug af stave og våbenmagt.

Indiens position

Indien har været utilfreds med forfatningsarbejdet siden indgåelsen af 16-punktsaftalen i juni. Eller: de havde set de vanskeligheder, der var undervejs, men Nepals regering har ikke været interesseret i at lytte til den noget udiplomatiske rådgivning, Indien kom med. Så mens andre betydningsfulde lande bød den nye forfatning velkommen, nøjedes Indien med umiddelbart efter vedtagelsen at 'notere sig' udstedelsen af den nye forfatning. I diplomatiets sprog er det en klar afstandstagen.

Indien forklarer om 'blokaden', at den manglende varetransport skyldes interne nepalesiske problemer, som de ikke kan forholde sig til.

Hvordan mærkes blokaden på det daglige liv?

Autobranschen i Danmark har et slogan, der hedder 'Uden bilen går Danmark i stå'. Dette gælder i langt højere grad i Nepal, hvor tog ikke er et alternativ. Og biltrafikken er meget hårdt ramt. Der er særskilte tankstationer for privatbiler, taxier, lastbiler og busser. Der tilstræbes en prioriteret tildeling af benzin, når der er en gang i mellem er noget. Men alle typer

køretøjer holder i kø i dagevis. Militær og politi bliver sat ind for at opretholde ro og orden, når en tankstation undtagelsesvis har åbent.

Flytrafikken har ligeledes et problem. Internationale flyrunder har for længe siden fået besked på, at optankning må ske uden for Nepals grænser, da det ikke kan ske i Kathmandu. Således kan fly til Golfen blive nødt til en teknisk mellemlanding i Lucknow i Nordindien for optankning. Det medfører forlænget transporttid og dermed højere omkostninger. Indenrigs-flyene har ikke den mulighed, så her bliver flybenzin fløjet ind fra Kolkata.

Taxaer har sat prisen op til adskillige gange den normale pris, da lønnen nu skal hentes ind på færre arbejdsdage, når bilen skal vente på 5-10 liter benzin i dagevis.

Cykler og cykelrickshaws er kommet i langt højere kurs end hidtil.

Det nationale hjertecenter har reduceret antallet af operationer med omkring en tredjedel pga. mangel på bedøvelse, operationstråd, andre medikamenter og nødvendige materialer. Det er flere uger siden, at man begyndte at bruge medicin fra beredskabslagrene.

Manglen på brændstof har gjort, at elgeneratorerne – der ellers har sørget for strømforsyningen under load shedding – stort set alle er slukket. Butikker og restauranter holder

Videnskabsministeren på cykel

Denne restaurant kunne endnu 23. oktober tilbyde noget helt særligt

i stort omfang lukket, når der ikke er strøm, og da der kun er få turister, mistes ikke megen omsætning.

Flaskegas kan kun købes på det sorte marked til voldsomme overpriser. Derfor anvendes brænde til madlavning overalt, hvor det er muligt. Restauranterne har reducerede menuer, da ikke alle retter kan tilberedes over et brændekomfur.

Brændstofkrisen er den største hindring for distribution af fø-

devarer. Genopbygningen efter jordskælvet kommer ingen vegne, da byggematerialer ikke kan transporteres rundt.

Smuglere, sortbørshandel og anden undergrundsøkonomi vokser frem. Der meldes ind i mellem om grænsestationer, der åbnes. Snart efter er de lukket igen. Men visse varer kommer ind. De kommer dog typisk kun frem til det sorte marked. Og manglen på brændstof har været så længe, at det vil kræve store forsynin-

ger at fylde tanke og lagre op til normalt niveau.

Hvad sker der, og hvem gør noget?

- Nepals repræsentant har på FN's generalforsamling talt om de særlige forhold, der er for indlandsstater, og de forpligtelser, de omgivende stater har i den forbindelse.
- Nepals regering har indgået en rammeaftale med Kina om mulig leverance af olieprodukter.

- Ban Ki-moon har opfordret alle parter til at fjerne alle spærringer øjeblikkeligt.
- Nepals regering har indbudt til forhandlinger, men de er hidtil endt uden resultat.

Så p.t. er der ingen løsning på krisen i sigte. Og vinteren er på vej i bjergegnene.

København,
22. november 2015

Kathmandu Post, den 26. november 2015. Med en voldsom nedskæring i importen af olieprodukter fra Indien har regeringen besluttet alene at uddele brændstof til køretøjer til det offentlige og til udrykningskøretøjer. Med denne beslutning fra Handelsministeriet og Nepal Oil Corporation (NOC) vil private køretøjer og taxier blive afskåret fra brændstof distributionen.

"Med den nuværende reserve er vi ikke i stand til at distribuere brændstof til private køretøjer," siger NOC's talsmand Mukunda Prasad Ghimire, "Vi har besluttet kun at give brændstof til hospitals- og beredskabstjenester."

I mellemtiden har NOC sagt, at det er holdt op med at distribuere brændstof fra sit depot i Thankot og vil kun sælge olieprodukter gennem tankstationer - efter at være blevet kritiseret for ikke at sikre en retfærdig fordeling af olieprodukter.

Med NOC's nye plan vil de offentlige køretøjer blive forsynet med 15-20 liter brændstof baseret på deres nummerplader (lige eller ulige). Mens en mikrobus/jeep vil få 15 liter, vil minibusser få 20 liter og store busser 30 liter brændstof hver anden dag.

To- og fire-hjulede køretøjer tilhørende personer i mediebranchen vil få hhv. 3 liter og 10 liter benzin hver fredag.

WORKSHOP I NEPAL

MARTS 2015

Tekst og foto: Dan Charly Christensen

Den 2. marts drog en flok på ni seniorer til en helt almindelig landsby i det flade Terai i det sydlige Nepal. Vi var tungt belæssede med førsteklases værktøj. Flybilletterne var en generøs donation fra Velux-Fondene og værktøjet en foræring til projektet fra Carl Ras.

Formålet med Lær & Byg projektet var at overføre håndværksmæssige færdigheder og redskaber til befolkningen i landsbyen Belhi, 10 km fra Janakpur i Dhanusha, og derved sætte dem i stand til på egen hånd at opføre fire prototypehuse: et bygge-marked, et forsamlingshus og to private boliger.

Ligesom så mange andre landsbyer i Nepal lider Belhi under to indbyrdes forbundne

problemer: På den ene side er der en katastrofal mangel på arbejdspladser, så mænd i den arbejdsdygtige alder føler sig tvunget til at søge arbejde i de rige, arabiske olie-stater. Resultatet er, at landsbyerne bebos af gamle mænd, kvinder og børn; mange marker ligger udrykket hen, og boligerne forfalder, der er ingen tilbage til at vedligeholde dem.

På den anden side er landsbyens huse i en elendig forfatning. Der er ingen skorstone til at trække røg og sod ud af køkkenerne, der er ingen septiktanke til spildevand, og forsyningen af rent drikkevand er dårlig. De uhygiejniske forhold er et eldorado for spredning af smitsomme sygdomme, og børnene har ikke en rolig krog med lys, hvor de kan læse lektier. Og der er hver-

ken arbejdskraft eller penge til at udbedre boligstandarder, for de byggematerialer, der faldbedes på markedet er dyre, importerede produkter som f.eks. eternit-plader, tentorstål og cement eller brændte mursten og tegl, som det kræver masser af kostbar energi at fremstille.

For at slippe ud af denne onde cirkel har Lær & Byg projektet to forslag: For det første vil vi fastholde arbejdskraften i landsbyen ved at uddanne mænd i den arbejdsdygtige alder og skabe permanente og attraktive jobs til dem. For at gøre det attraktivt for arbejdskraften at gå ind i projektet lover vi som supplement til moderate lønninger gratis lægebehandling og skolegang for arbejderne familier. Hvis lønniveauet stiger for meget, bliver husene

En nepaleser renser miscanthus, som er høstet med et stort indhold af græs, der ikke er egnet til tækning, fordi det bare suger vand til sig. Bjarne har derfor fået den lokale smed til at lave en slags greb, der sættes fast i jorden, hvorefter negene rives rene.

Ikke alle bor lige godt i Belhi. Her bor en ungkarl, Rossi, som halter svært pga en brækket ankel, sammen med sin bøffel, hvis mælk han lever af at sælge. Rossi fandt det uhumske at dele leje med bøflen og byggede sig derfor en seng i halvanden meters højde, men opdagede at det regnede gennem taget. Så fandt han en paraply med knækkede stivere i den ene side. Den ruller ikke rundt, men giver ly for monsunregnen under moskitonetet.

nepali bhancha

DET NEPALESISK KØKKEN

RESTAURANT | TAKE AWAY | CATERING

RESTAURANT NEPALI BHANCHA

The Real taste of Nepal

www.nepalibhancha.dk

Tlf : 35 85 85 95
info@nepalibhancha.dk

Tagensvej 102
2200 København N

En garvet, nepalesisk snedker og en indisk nybygger instrueres i at bruge moderne værktøj. Den første kan selv en del, den anden skal begynde fra grunden. Efter to uger kunne begge lave borde, bænke og brikse, og nepaleseren karme til døre og vinduer af eukalyptustræ. SEIT er navnet på den NGO, Lær&Byg projektet samarbejder med. Carl Ras har foræret os værktøjet.

Byggepladsen til byggemarkedet. T.v. bag betonblanderen står fundamentet til et kombineret kontor og magasin til maskiner og værktøj. T.h. tækkes taget af en lagerbygning til cement og mursten. Der er planlagt to lagerbygninger mere, én til imprægneret bambus og én til miscanthus. Carl Ras har leveret værktøjet til workshoppen. Mangotræerne er i fuld blomst.

Inderne undervises i brugen af murstensmaskinen. T.v. ses det færdige resultat. Disse byggeblokke er langt billigere at fremstille end brændte mursten af ler. Selvfølgelig under forudsætning af, at produktiviteten er høj. Er den det, kan fire mand producere ca. 700 byggeblokke om dagen.

Der uddeles diplomer til deltagerne i workshoppen som bevis på deres nye håndværksmæssige færdigheder. Badri, som her modtager sit af Finn, smiler lykkeligt og glæder sig til snart at få et nyt hus til sin familie.

Her er rollerne byttet om. Nepaleserne demonstrerer, hvordan de traditionelt tækker tage, nemlig med rishalm i et forholdsvis tyndt lag på flad rejsning. Bjarne langer neg op, bundet med halmsimer.

Vi holder et kombineret landsbykomité- og workshopmøde på loftet af kostalden. Formålet er at diskutere Lær&Byg projektet og lodde den lokale stemning.

Næsten skjult i nederste højre hjørne ses en model af den prototype for en privat bolig, børnene har lavet af byggeklodser, vi har fået fra LEGO. Der er stadig uløste problemer, navnlig med finansieringen, men der er stor interesse og efterspørgsel i Belhi for at gå videre med projektet.

To erfarne nepalesiske tækkemænd har næsten gjort begge sider af taget færdigt til kippen, med specialværktøj fra Danmark. De var hurtige til at lære den nye teknik, der hører til en stejl rejsning på taget. Den lokale tradition arbejder med fladere tage og rishalm. Mens den nepalesiske metode giver en holdbarhed på 3 år, fordi regnen slider hårdere på flade tage, regner de danske tækkemænd med, at deres tykkere miscanthustag med høj rejsning giver en holdbarhed på 20 år.

Her er alle danske seniorinstruktører samlet på ét billede, i anledning af uddeling af diplomer for deltagelse i workshoppen.

De ni danske instruktører (bageste række: Lars Malthers, Jørgen Kaarup, Finn Christensen, Peter Helms, Birgit Jakobsen, Bjarne Johansen, Karin Bastian (med armen om Ram Uday, hendes yndling) og Bjørn Fosdal) tager afsked med familien Shah, hvis nygifte datter Anjani og hendes brudgom Mishan sidder til højre. Hendes forældre, vores værter, Babu og Maithali sidder til venstre, og imellem dem Amits og Anjanis to søstre Ramayani og Briyanka. Yderst til venstre sidder formanden for SEIT, Amit, på skødet af Dan Ch. Christensen. Og yderst til højre to SEIT-medlemmer, civilingeniør Nissan og medicinstuderende Guru.

så dyre, at de fattige mennesker, som trænger mest til dem, ikke har råd til at bygge dem. Vi kan tilbyde disse ydelser, fordi vi forsyner et stort hospital med brugt, men funktionelt, hospitalsudstyr fra Danmark, og fordi vi allerede har udvidet den lokale skole, opført en it-bygning og installeret gratis computere fra Sund&Bælt.

For det andet har vi foreslået en byggeskik til billige boliger ved anvendelse af lokale byggematerialer:

1. Sand og sten - som floderne fra Himalaya skyller ned i lavlandet i rigelige mængder - til fundament og ubrændte mursten (med kun 7% cement),
2. Bambus - som er en hurtigt voksende, stærk og bæredygtig lokal ressource, der skal imprægneres mod termitangreb - til bygningsskelet, spær og lægter samt
3. Miscanthus, som er en vildtvoksende afgrøde af elefantgræs, der med den rigtige tækkemetode på tage med stejl hældning har mindst tyve års holdbarhed.

Denne byggeskik er desværre gået i glemmebogen under borgerkrigen og de kaotiske politiske forhold, og fortrængt af vestlige, industrielt producerede materialer, kun få har råd til. Vi forsøger at genoplive og forbedre en tabt tradition.

De ni danske seniorer har en broget baggrund, men har det til fælles, at de brænder for udviklingsarbejde. Nogle er gedigne håndværkere med svendebrev og det hele, mens andre er selvlærde fuskere med akademisk baggrund. To er topprofessionelle musikere, der i sin tid forlod en læreplads til fordel for musikken. En er arkitekt og en anden psykolog med erfaring i regnskabsføring. Foruden håndværksmæssige kvalifikationer skal nepaleserne jo også lære at drive en virksomhed.

Vi oprettede fem arbejds hold:

1. Opmåling, nivellering, udgravning og støbning af fundament og septiktank. Fremstilling af ubrændte mursten med cement.
2. Imprægnering af bambus med bor/borax, fremstilling af bambusskelet inde i dobbeltmur samt spær, lægter, etageadskillelse, etc.

3. Udplantning, høstning, rensning og tækning af/med miscanthus.
4. Fremstilling af karme, døre, vinduer, brikse, borde og bænke.
5. Installation af elektriske forbindelser, kontakter, etc.

Desuden undervistes enkelte aftener i læsning af arkitekttegninger og i regnskabsføring på excel-ark. Der deltog 16 nepalesere og 3 indere i kurserne. De gjorde store øjne, da de så alt værktøjet fra Carl Ras og blev ganske overvældet, da det gik op for dem, at vi efterlod det hele samt en dansk smeds hjemmelavede tækkenåle, tækkestole og tækkebrædder til deres fremtidige brug. På kurserne havde vi brug for tolke fra engelsk til nepalesisk og omvendt, men det er utroligt, hvor mange færdigheder, der kan overføres uden ord, bare ved at vise, hvordan man gør.

De 16 nepalesere, der deltog i workshoppen, var udvalgt ud fra det kriterium, at de overførte færdigheder skal kunne blive til gavn for Lær&Byg projektet på længere sigt eller med andre ord, at deltagerne i fremtiden skal udgøre en stabil, fagkyndig arbejdskraft. De udvalgte skulle derfor snarere omskoles end uddannes fra bunden. De fleste af dem havde færdigheder, der blot skulle modificeres i retning af den omtalte byggeskik.

Murersjakket kunne således allerede mure og pudse, men ikke nivellere et fundament nøjagtigt eller afsætte faste punkter til snore til grundplan eller støbe dæk efter afretterbræt. Bambustømmerne havde ikke tidligere bygget med høj rejsning og dertil svarende spærkonstruktioner, og mens tækkemændene var fortrolige med at tække med tynde lag af rishalm på tage med flad rejsning, havde de ingen erfaring med at tække tykt og stejlt med miscanthus.

Heldigvis mødte de danske seniorinstruktører den lokale arbejdskraft med fuld respekt for deres know-how og herved skabtes et tillidsforhold, som gjorde nepaleserne nysgerrige efter at tilegne sig nye metoder, anvende nye typer værktøj og acceptere den nye byggeskiks hensigtsmæssighed. Tækkemændene tog med stor fornøjelse de nye teknikker og redskaber i anvendelse, snedkerne nød at blive introduceret til maskinhøvl, overfræser og kap- eller stik-sav, og elektrikerne, som

blev trænet i installation af ledninger og kontakter i den nye anden etage på deres secondary school, var kvikke til at forstå de bagvedliggende principper.

Alt i alt må workshoppen således betragtes som en succes. Vi anser det for realistisk, at deltagerne i workshoppen nu er i stand til på egen hånd at gennemføre byggeriet af de forskellige prototypehuse, som de har fået udleveret arkitekttegninger til. Men selv om hovedindtrykket altså er positivt, er der afgjort ting, som kunne være gået bedre. I sammenligning med nepalesiske vaner fremstår de danske seniorinstruktører som perfektionister, der i begyndelsen skulle tilpasse sig en helt nødvendig pragmatisme, så som at møde nepaleserne på halvvejen og at acceptere en mere anarkistisk arbejdsdisciplin.

Dertil kommer deciderede uheld. F.eks. nåede en kuffert ved en fejltagelse ikke frem, og netop i den kuffert befandt sig de specielle slanger, der skulle bruges til imprægneringsapparatet, som derfor ikke kom til at fungere. Derfor måtte vi gå på kompromis og visse steder anvende uimprægneret bambus for at komme videre med arbejdet. Dette udstyr må nu sendes derud via ambassaden, så forsinkelsen kan indhentes, og imprægneringsprocessen, der tidligere har fungeret, kan komme rigtigt i gang igen.

Hertil kom, at næsten alle danskere pådrog sig infektionssygdomme på grund af den anderledes bakterieflora i landsbyen. Flere fik hovedpine, kraftig hoste eller diarré og måtte nogle dage køre på halv kraft. Nogle fik konstateret lungebetændelse, da vi var vendt hjem til Danmark, men nu er alle heldigvis kommet sig. Indtrykket er, at de danske seniorer ser tilbage på workshoppen som en glædelig, men anstrengende oplevelse.

PS. Det meldes, at de opførte prototypehuse alle er kommet igennem jordskælvet uden væsentlige skader.

Dan Charly Christensen er historiker, pensioneret fra en lektorstilling på RUC.

FREE EYE CAMP NEPAL 2014

TÆNK AT KUNNE BLIVE SÅ BERIGET OG SAMTIDIG KUNNE HJÆLPE ANDRE!

Af: Torben Mersholm, Tonny Dupont, Jette Honoré, Lene Lindedam, Hanne Malherbe og Tine Ottosen

Det er, hvad vi oplever, når vi rejser ud i verden og udleverer brugte, danske briller.

Vi er en lille dansk NGO, "Syn for Sagen". Vores forening er kun 2 år gammel, men vi har mange års erfaring med brilleprojekter. Flere af os har arbejdet med brilleprojekter helt tilbage fra slut-halvfemserne.

Lene Lindedam fik ved en tilfældighed på en projektrejse med en anden NGO, "Cykler til Senegal", øjnene op for behovet for briller. Der var ikke langt fra idé til handling. Den lokale optiker samlede briller sammen, og eventyrlystne optikere meldte sig. Og så var det afsted til det sydlige Senegal. Her har vi etableret et samarbejde med den lokale bondebevægelse Coluffa.

Det blev til flere rejser og også et lille Danidaprojekt, hvor to afrikanere blev oplært i simpel synstest, hvor skolebørn blev screenet samt undervist i håndhygiejne til forebyggelse af øjenbetændelse. Senere er

vi ved tilfældigheder kommet i kontakt med andre organisationer og har både været i Congo og Zambia med vores brilleprojekter.

Det var også en fælles bekendt, der satte os i forbindelse med Lars Gundersen, og allerede efter første møde var vi enige om, at Nepal skulle være vores næste mål.

For at få succes er forarbejdet - som alle andre steder - vigtigt. Brillerne bliver indsamlet fra optikere i hele landet. De renses, måles op og sorteres i styrker, et stort arbejde som Hanne og Jette bruger meget tid på. Selve planlægningen i Nepal stod rejsebureauet for, i samarbejde med Himalaya Express.

Endelig var planen klar, og den 10. november 2014 drog vi afsted, fire optikere, og to "assistenter" til at fortage synsprøver og udlevere briller.

Inden rejsen havde vi prøvet at få oplysninger om, hvilke synsproblemer befolkningen kunne

have og om, hvor mange der mon ville benytte sig af tilbudet. Det var ikke nemt, da det var det første brilleprojekt i Nepal. Vi brugte vores erfaring fra Afrika og rejste af sted med 2200 par briller. Vi havde alle brillerne med i kufferter, så der var ikke megen plads til privat bagage. Det var jo brillerne, som var det vigtigste.

Ingen af os havde været i Nepal før, vi glædede os vanvittigt. Og sikken en modtagelse vi fik! Blomsterkranse om halsen og et stort banner med hjertelig velkommen mødte os i lufthavnen. Og dårlig nok havde vi nået hotellet, før en guide stod parat til at vise os Kathmandu. Sikke en oplevelse at se denne pulserende, levende og larvende by. Hele næste dag var også afsat til at opleve fantastiske Kathmandu, og vores guide viste os de smukkeste templer. Det var en stor glæde for os at se alle disse kulturskatte.

Så gik det af sted til Nuwakot, som var det første brilleudleveringssted. Selve køreturen er

en oplevelse i sig selv, udfordrende veje og den smukkeste natur.

Dag 1: Nuwakot
Den første dag arbejdede vi i et lille sundhedscenter i nærheden af det berømte Nuwakot Palace, der har stor historisk betydning. Nuwakot ligger på en bakketop over Bidur, en lille kommune 70 km nord for Kathmandu. Vi blev hilst velkommen med åbne arme, taler og blomster. Vi kunne se hundredvis af mennesker vente i en lang kø og var klar over, at det blev en lang, travl dag. Med hjælp fra en nepalesisk øjenlæge fra "Trishuli Eye Hospital" gik vi i gang med at lave synsprøver og udlevere briller. Grå stær er et stort problem for mange mennesker, og dem tog øjenlægen og hans assistent sig af. De blev skrevet op til operation i en by, Devighat, 25 minutter fra Nuwakot. Efter en lang dag kunne vi konstatere, at projektet var en stor succes. Der blev undersøgt 200 personer og udleveret 300 par briller. Om aftenen prøvede vi den lo-

Den lange kø af ventende mennesker i Battar strakte sig over flere hundrede meter

Teamet med de danske optikere, vores Himalayans og de lokale repræsentanter

kale bar, et hyggeligt sted hvor man kan købe store flasker med Tuborg øl, men vi foretrak at smage noget lokalt, som smagte fantastisk.

Dag 2 & 3: Battar

Efter en god nats søvn på hårde madrasser, kørte vi til Battar, der ligger tyve minutters kørsel fra Nuwakot. Her skulle vi arbejde i en stor sportshal. Da vi ankom kl. 8, stod der allerede rigtig mange mennesker og ventede på os. Så vi gik i gang med dagens arbejde. Vi nåede at lave synsprøver og udlevere briller til 365 personer. Dagen efter skulle vi arbejde samme sted, og derfor behøvede vi ikke at pakke vores udstyr sammen.

Inden vi tog til Battar for at arbejde den 3. dag, var vi tidligt oppe for at se Nuwakots gamle kongeslot. Det var et fascinerende bygningsværk, og mens solen langsomt kom op på himlen, havde vi den mest storslåede udsigt til slottet i morgendisen. Vores tredje arbejdsdag blev den travleste, vi nogen sinde har oplevet. 384 synsprøver og lige

så mange par briller blev udleveret. Nogle fik endda 2 par briller, både til afstand og læsebriller. Desværre måtte vi midt på dagen sende ca. 200 mennesker hjem. Så mange var der mødt op. Det var bestemt ikke nemt at sende folk væk, men vi måtte love at komme igen en anden gang. Efter en lang arbejdsdag kørte vi videre til Samari.

Dag 4: Samari

Vi boede på homestay i Samari, det smukkeste røde hus med en fantastisk have og varmt vand i bruseren. Ren luksus. Bag ved huset voksede der Pomelo-træer, så det blev en del af vores morgenmad, så længe vi boede der.

I Samari arbejdede vi på en lille sundhedsstation. Der skal lyde en stor tak til det fantastiske team, som var med os på hele turen. Alle ydede en super indsats, som var med til at gøre projektet til en succes. Tolke, hjælpere, arrangører, kokke osv. Igen var der langstrakte køer timer før, vi ankom, og efter seks timers hårdt arbejde havde 200

mennesker fået synsprøver og udleveret briller.

Dag 5: Samaribhanjayang (Kalabari)

Den femte dags var i et buddhistisk kloster i landsbyen Kalabari, syd for Samari. Vi gik op af snoede veje for at komme op til klosteret. Munkene og de lokale folk hilste os hjerteligt velkommen med stor entusiasme. De havde alle et håb om at komme til at se bedre. Folk i alle aldre stod allerede og ventede på os, da vi ankom. Efter en lille ceremoni, hvor der blev sunget, slået på trommer og tændt lys, gik vi i gang med dagens arbejde. Vi nåede at hjælpe 150 mennesker med deres dårlige syn, og femte dag i projektet endte med glade smil på ansigterne af de mennesker, vi havde hjulpet.

Dag 6 & 7: Sele

Arbejdsstedet den sjette dag af Free Eye Camp var på en lokal regeringskole i landsbyen Sele. Overflødig at nævne at der var en lang kø udenfor, da vi ankom, timer før projektet

startede. Vi gik i gang, efter at Torben, vores handyman, havde repareret en vandledning, som var meget utæt. Det foregik med plastikposer, tov og masser af gaffatape.

Endnu en gang fik 150 personer foretaget synsprøver og udleveret briller, bestemt en meget vellykket dag.

Vores overnatningssted denne aften blev en kæmpeoplevelse. Vi gik fra skolen over til et andet bjerg. Ad smalle stier op til "Himmelbjerg". Her havde vores fantastiske team stillet en teltlejr op. Sovetelte, bagagetelt, køkkentelt, spisetelt og toilettelt. Der blev lavet mad til os på et lille gasblus, og efter aftensmaden var der lejrball, hvor vi alle sang sammen, teamet sang sange fra Nepal, og vi fra Danmark sang danske sange. Hvor godt det lød, vides ikke, men John Mogensen gjorde stor lykke blandt nepaleserne.

Efter at have sovet fantastisk i soveposer, spiste vi morgenmad på bjergets top, og så var vi klar til den sidste arbejdsdag for denne gang. Den sidste dag af projektet var planlagt til bare en halv dag. Vi nåede 200 personer og måtte til sidst stoppe, da vi skulle køre tilbage til Kathmandu samme dag, en udfordrende tur på syv timer i bil. Vi nåede Kathmandu i myldretiden med et totalt kaos af cykler, biler og motorcykler, men nåede endelig til vores hotel.

De sidste dage i Kathmandu var ren afslapning. Vi besøgte den smukke Garden of Dreams og spiste frokost sammen med vores meget engagerede og dygtige tolke. Det var en stor fornøjelse at møde disse to unge mænd, som med stor energi og engagement deltog ulønnet i Free Eye Camp. Vi kan kun håbe, at de vil deltage igen, når vi forhåbentlig vender tilbage.

En sidste synsprøve blev det til hos en butiksindehaver i Kathmandu, som havde hørt om projektet og så dårligt. Med en avis som synsprøvetavle løste vi hans problem. Skrev ham en recept på et par læsebriller, og så var han glad. De sidste briller, vi havde tilbage, donerede vi til øjenlægen, som havde været med på projektet, han kunne bruge dem på øjenklinikken, hvor de kunne anvendes til fattige mennesker.

Nepal Free Eye Camp 2014 har været en fantastisk oplevelse for os alle. Vi har oplevet et super team, som har været fantastisk effektive og arbejdsomme. Stor tak til alle, ikke mindst til Lars Gundersen. Uden ham var det ikke muligt at få dette projekt til at fungere.

Vi glæder os allerede til næste tur.

R e s t a u r a n t

HIMALAYA

Tibetansk & Nepalesisk køkken

Herluf Trolles Gade 5, 1052 København K.

Tlf : 33 32 37 08

Åbningstider

Man - Lør 15:00 - 23:00

Søndag kun åbent for selskab

E-mail: himalaya_rest@yahoo.com

www.himalayarest.dk

Hyggen under bliktagene er ofte som før - vinteren vil vise, hvor hårdt det bliver at bo under et bliktag

FRA NØDHJÆLP TIL GENOPBYGNING

Af Hans G.N. Andersen og Arun Chalise
Foto: Arun Chalise

SITUATIONEN I DE JORDSKÆLVSRAMTE DISTRIKTER

Det er over et halvt år siden, at jordskælvet i Nepal ændrede tilværelsen for over fem millioner nepalesere. Landsby efter landsby blev lagt i ruiner, ikke mindst i distrikterne umiddelbart øst, vest og nord for Kathmandu. Nødhjælpen kom først for alvor i gang efter nogle uger - et stykke hen i maj - og selv da var der mange landsbyboere, som fortsat måtte sove under åben himmel og mangle de mest basale fornødenheder. FNs humanitære koordinator, McGoldrick, advarede i juni om en "humanitær katastrofe" med mindre nødhjælpsarbejdet kom op i et langt højere tempo, før regntiden begyndte. Samtidig udgjorde genopbygningen af huse, sammenfaldne skoler og sundhedsklinikker, beskadigede veje og anden infrastruktur et endnu større spørgsmål i de jordskælvsramte distrikter. Hvordan skulle de lokale kunne genopføre alt det tabte?

I september var størstedelen af de over 600.000 husstande, som havde mistet deres hjem, flyttet ind i midlertidige blikskure som dette (Palanchok, Kavre)

I størstedelen af distrikterne gik det dog heldigvis ikke helt så galt, som McGoldrick havde frygtet. Landsbyen Palanchok i Kavre øst for Kathmandu er et eksempel på dette. Palanchok er blot en af de tusindvis af landsbyer, hvor næsten alle havde mistet deres hjem. Regntiden havde dog været en svær periode. Telte og presenninger var blevet revet i stykker af kastevinde fra bjergene, regnvand var trængt ind ad sprækker i hytter, flikket sammen af blikplader og bjælker fra ruinerne, og murbrokker var blevet omdannet til mudder. Men epidemier og akut fødevaremangel, som ikke mindst FN havde advaret om, da de første regnskyer trak ind over de jordskælvsramte distrikter, var udeblevet. Imidlertid var uvisheden om fremtiden stor. I september boede næsten alle i Palanchok i midlertidige blikskure, og et stort spørgsmål for alle var: Hvor længe skulle de bo der?

Et ødelagte hus er ikke kun et økonomiske tab men også et stort savn for mange: Belimaya, 64, mindes sit hjem

Belimaya Shrestha, 64 år, mistede sit hus, hvor hun havde tilbragt hele sit voksne liv. Det var det eneste hus i Palanchok med veranda. Og det havde en facade, dekoreret med udskæringer i træsøjler og vinduesrammer, som var blevet foreviget af mange af de turister, der havde besøgt landsbyen. Det eneste, hun nu havde tilbage, var et blakket fotografi, som hendes svigersøn havde reddet ud af murbrokkerne. Der var ingen nød i landsbyen. Høsten havde været ringere end normalt, men ikke dårligere end så mange andre år, og de lokale børn var for længst begyndt i skole igen. "Ja, på en måde er meget som før," fortæller Belimaya. "Vi har mad nok, og der har ikke været sygdom. Men jeg savner mit hus. Det kan godt se ud som om, vi lever som før. Men hvordan kan livet være det samme uden et hus? Det er ikke nemt at bo i et blikstur!"

"Hvordan kan livet være det samme uden et hus?" Endnu en familie uden for et typisk blikstur, som under monsunen ofte blev ekstremt varme at opholde sig i

Et døgn i et blikstur kan give et første indblik i hverdagen i de tusindvis af landsbyer, der ligesom Palanchok er blevet omdannet til midlertidige bebyggelser af træskeletter og blikplader. Det er ikke kun vind og regn, der let kan trænge ind, men også sand, når det blæser, og et væld af insekter. Langt de fleste blikskure har blikplader både på tag og vægge - og henover sommeren blev skurene

ekstremt varme, når skyerne gav plads til solen. "Vi har køkkenet udenfor. Det er alt for varmt inde i hytten," fortalte Chinmaya Shrestha i september. Hun var alene sammen med sin svigerdatter og et barnebarn og tilføjede, at dette er den eneste måde at indrette sig på. "Vi spiser derinde sammen om aftenen, og vi har et myggenet at sove under. Men ellers bliver vi herude." Blikskuret var midlertidigt, men de forventede - ligesom de fleste andre - at skulle bo der længe.

I Pahari Gaun - en landsby i Kavre - var de lokale mere heldige: hjælp udefra resulterede i hastig opførelse af en hel ny landsby

I Palanchok var håbet om nye huse størst umiddelbart før, monsunen satte ind. En japansk-støttet NGO - repræsenteret ved to projektmedarbejdere - var i deres jeep kørt op foran det lokale tempel og havde fremlagt en plan om at bygge over tres nye huse! Først skulle de lokale selv rive deres husruiner ned. Herefter ville NGO'en komme med en bulldozer og jævne ud til byggeri. Bulldozeren dukkede ganske rigtigt op. Men siden havde ingen hørt fra organisationen. I nabolandsbyen - Pahari Gaun - var de lokale mere heldige. En kendt nepalesisk komiker fra TV havde besøgt dem og lovet at bygge en helt ny landsby. Landsbyboerne skulle blot udføre gravearbejdet. Og kun et par måneder senere stod landsbyen faktisk klar! Held, men også forbindelser til politikere, NGO'er og andre kan gøre en stor forskel i en landsby i Nepal, også når det gælder et nyt hus.

En betingelse for at få økonomisk hjælp fra regeringen til at bygge midlertidigt husly: landsbybo med sit jordskælvs-ID kort

Hvad med regeringens hjælp til genopførelse af huse i distrikterne? "Regeringen har ikke givet os meget. Vi har fået 15.000 rs., kun lige nok til at købe seks blikplader," fortæller Pancha Pahari, som håber på at modtage flere penge fra regeringen. I maj lovede landets ledere at udbetale hele 200.000 rs. til alle dem, der havde mistet deres hus. Først skulle hver husstand dog registreres og have et såkaldt "Jordskælvs ID-kort" - et bevis for virkelig at have mistet sit hus - og den proces blev af mange årsager lang og vanskelig. I Palanchok, som i de fleste andre jordskælvsramte landsbyer,

måtte de fleste vente til juli, før de lokale myndigheder endelig udbetalte noget: 15.000 rs. Vil resten af de 200.000 rs. kunne finansiere et nyt hus, når beløbet engang udbetales? Langtfra. Lokale priser varierer, men et hus i beton koster mindst 1.200.000 rs. at opføre - et traditionelt ler- og stenhus koster op til 800.000 rs. - og det har mange ikke råd til!

"Min plan er at tage til udlandet igen og arbejde," fortæller Mohan Shrestha, som var vendt hjem til Palanchok i hast, da han hørte om jordskælvet. Mohan var lige efter sin ankomst fast besluttet på nu at blive hjemme og drive jordbrug. Men indtægterne fra afgrøderne ville ikke kunne betale for et helt hus i mursten og beton før om mange år. Der var derfor ingen anden udvej end at tage tilbage til Qatar, hvor Mohan netop var rejst fra. En lokal tømrer, som udovert huset også mistede sit værksted, tilføjer om sin situation: "Min bror har sendt os 50.000 rs. Han arbejder i Malaysia, og for de penge kunne vi bygge det her blikhus. Men et nyt hus, sådan som vi havde før, vil det tage år at få råd til. Lønningerne til bygningsarbejdere er steget, alt er blevet dyrere..." Mange ser tiden an i håb om, at regeringen vil udbetale de 200.000 rs. eller at en NGO kommer forbi!

Midlertidig skole i Dhading distriktet: sådan går over en million børn i de jordskælvsramte distrikter i skole (foto: Karma Bhutia)

Skoler og sundhedscentre blev også hårdt ramt af jordskælvet. Over 8.000 skoler, som det ofte havde taget år at finansiere og opføre, var blevet helt eller delvist ødelagt på få sekunder. Mindst 1100 sundhedscentre faldt også sammen. "INGO'er har opsat midlertidige skoler rundt omkring i distriktet. Så på nær i nogle fjerntliggende landsbyer går børnene nu i skole," fortæller et parlamentsmedlem, Dilman Pakhrin, om situationen i Dhading vest for Kathmandu. Situationen er den samme i store dele af de ramte distrikter. Godt en million børn går i skole under bliktag eller presenninger. Det samme princip gælder de midlertidige sundhedscentre. Er genopførelsen af den tabte infrastruktur gået i gang? Kun meget langsomt og i mange tilfælde afhængig af, hvorvidt en NGO tilfældigvis kommer forbi. I Chitwan - der mistede 60 skoler - var det en gruppe journalister og en velhavende "søn af distriktet" nu bosat i Japan, som rejste pengene til en ny skole.

Det haster med at vintresikre de midlertidige husly, sagde FN's Humanitære Koordinator i oktober: et af mange blikskure, der ikke kan holde kulden ude

McGoldrick, FNs humanitære koordinator, advarede for nylig om en forværring af den humanitære situation i takt med, at vinteren nærmer sig. Der er allerede flere eksempler på, at mange midlertidige blikskure og presenninger ikke beskytter tilstrækkeligt mod kulden. Sne og vejrlig vil desuden gøre transport af fødevarer og materialer til de mange landsbyer højere oppe langsom og besværlig. "Vi må hurtigst muligt levere vintresikret husly og fødevarsikkerhed til de mere end 80.000 husstande, der nu er særligt udsatte," forklarer McGoldrick. I Palanchok, som ligger i lidt over 2000 meters højde, forbereder de lokale sig også. Her er dagtimerne fortsat lune, men om natten falder temperaturen kraftigt, hvilket ikke kun giver kulde, men også meget kondens. "Vi prøver at tætte og isolere med plastik," siger en af de lokale. "Hvad ellers kan vi gøre?"

Vinteren bliver ikke lettere at gå i møde, i takt med, at knaphed og priser på alt fra brændstof til fødevarer stiger stødt, som følge af grænseblokaden. Flere NGO'er har været nødsaget til at reducere eller indstille transport af nødhjælp ud til landsbyerne, simpelthen fordi der ikke er diesel til rådighed. I en situation, hvor landets politiske ledere måske havde den bedste forklaring nogensinde for at udskyde forhandlingerne om en ny forfatning - nemlig behovet for genopbygning - blev det politiske fokus i stedet flyttet til forfatningen. Regeringen afholdt en storstilet donorkonference i juni, som førte til lovning på knap \$4,5 milliarder til genopbygning i de jordskælvsramte distrikter. Men lige siden har de politiske ledere i Kathmandu sat den komité i stå, som skulle forvalte disse midler, nemlig den Nationale Komité for Genopbygning. "Der er masser af penge til rådighed, men de bliver ikke brugt," fortæller Dilman fra Dhading.

Mere end 100 mennesker omkom i jordskred henover sommeren, og 59.000 bor fortsat i lejre som følge af frygten for flere jord- og stenskred i de ramte distrikter (foto: Karma Bhutia)

Hvor vanskelig er lokalbefolkningens situation ude i distrikterne? Det varierer betydeligt, afhængigt især af afstanden til distriktsbyer og hovedveje: I afsidesliggende landsbyer er adgangen til nødhjælp og materialer til genopbygning ofte den dårligste. I flere af de ramte distrikter er der desuden fortsat lejre med "internt fordrevne": Familier, der måtte flytte væk fra deres landsby under monsunen, da faren for jordskred var overhængende, og ødelagte veje gjorde adgang til nødhjælp særdeles vanskelig. Langt de fleste er flyttet tilbage, men i september var der fortsat 59.000 internt fordrevne fordelt på 120 lejre. Mere end 100 mennesker omkom i jordskred under monsunen - betydeligt flere end normalt - og de overlevende flyttede ofte også væk. De internt fordrevne venter nu på anvisninger om, hvor de nu skal bosætte sig for at undgå fremtidige jordskred.

Størstedelen af befolkningen i de hårdest ramte distrikter - fra Dolakha i øst til Gorkha i vest - er dog i samme situation som i Palanchok. De bor i blikskure. Høsten var ikke så god i år, først og fremmest som følge af for lidt regn under monsunen, men også i nogen grad fordi mange fik sået eller fik plantet ris for sent i kølvandet på jordskælvet. Alligevel var udbyttet ikke dårligere end i så mange tidligere år. Børnene går i skole, og der er ofte adgang til sundhedscentre stort set som før. Opførelse af midlertidige blikskure og den genopbygning, som er gået i gang, har givet mere arbejde i sektorer som byggeri og transport. Men er der også plads til optimisme for fremtiden blandt de lokale? Mange har indrettet sig med det, de kunne redde fra deres husruin - billeder, møbler, urtepotter og alt, hvad der kan pynte. Husene er borte, men hyggen under bliktagene er ofte som før. Vinteren vil vise, hvor hårdt det bliver fortsat at bo under et bliktag.

"Det var vanskeligt før jordskælvet, det er vanskeligt efter. Så på en måde har livet ikke ændret sig så meget," sagde Belimaya, mens hun afskallede majs foran sit blikskur. En evne til at indrette tilværelsen og komme videre med dagligdagen selv under så svære vilkår, og ofte uden at vente på hjælp udefra, er synlig i mange af de jordskælvsramte landsbyer. Denne evne kan i hvert fald give grobund for en vis optimisme - set udefra.

Hans G. Andersen og læreren, tolken og fotografen Arun Chalise mødtes første gang i Nepal i 1998. Arun var tolk og assistent for Hans i forbindelse med hans speciale og undersøgelser af lokal politik og kultur i Nepal på Roskilde Universitet. Local Nepal Today (localnepaltoday.com) samt en fælles, glødende interesse for økologisk landbrug er bare et par af udløberne af deres mangeårige samarbejde og venskab. Arun bor i Kathmandu, Hans på Christianshavn.

MISBRUGTE BØRN

BRYDER STILHED OG FINDER FRED

Af Magnus Højberg Mernild

De stærke etniske tilhørsforhold og tætte sociale bånd binder nepalesiske familier og lokalsamfund sammen. Men for et fåtal lægger de sig som en ubrydelig hinde. Misbrug og overgreb på børn bliver ofte tiet bort, men organisationen Antardristi vil bryde stilheden og hjælpe de krænkede børn videre i livet.

Under bliktaget ved det limegrønne hus, 60 kilometer fra den indiske grænse i det sydlige Nepal, sidder Asma, Sanju og 28 andre piger fulde af spænding. En spænding, der ligger langt fra, hvad der ellers har fyldt de tidlige år af deres liv. Det er eksamensweekend, og blot det at få lov at gå i skole, får de ungdommelige blikke til at lyse op og barndommens begejstring til at stråle fra deres salige smil. Samtidig skal de i denne weekend danse og synges. Bliktaget, det limegrønne hus og stedet, hvor både sang og dans finder sted, er et safehouse for incestofre og seksuelt mishandlede børn under organisationen Antardristi. Antardristi, som oversat fra nepalesisk betyder 'det indre syn', har siden opstarten i 2003 bredt sig ud over Kathmandus

bygrænse og er nu aktiv i 21 distrikter. Her kan nepalesiske børn genfinde glæden ved livet og troen på sig selv langt fra fortidens overgreb.

Forældre bliver til søskende

Safehouse i Hetauda, som er en af landets reneste byer og kendt for sin cementproduktion, giver pigerne mulighed for at rense de sår, der blev 'støbt' af fortidens forulempelser. Det er her, de bor, spiser, griner, græder, læser og danser. Og specielt i dag er følelserne uden på tøjet. Antardristi har fødselsdag, og alle organisationens støtter, frivillige og donorer er inviteret til at se pigernes optræden. Traditionelle nepalesiske danse, selvskravne sange og skuespil bliver taget imod med klapsalver

under den farvestrålende presenning i gården. Men de fremmødte bliver konstant mindet om, hvorfor pigerne er hér og ikke hos deres forældre. Brændemærker, afhuggede fingre og ar i ansigt og på krop er de tydelige tegn - men bag det, der fanger øjet først, ligger den største smerte gemt. "Vi blev ringet op midt om natten, måtte køre ad bjergsider til fjerntliggende landsbyer for at fjerne piger fra deres familier. Men det er ikke ensbetydende med, at de ikke længere har en familie - nu er familien blot en søskendeflok på 30," siger en af de fire lokalt ansatte i Hetauda, mens tre dirrende piger i otte-års-alderen står på spring for at fremføre deres akt, iført traditionsrigtige klæder i farverne rød og gul.

Bryd stilheden

Grundlæggeren, Vinita Adhikari, blev sporet ind på sit hjertebarn og livsbane under psykologistudiet i Kathmandu. I dag lægges alle kræfter i Antardristi og psykologisk rådgivning til unge piger i svært belastede familier.

"I alt materiale på psykologistudiet var fokus på udøveren og aldrig på offeret. Det fik mig til at tænke, at der ikke blot var et udforsket område her i Nepal, men vigtigere, at der var en gruppe af mennesker, som havde øjeblikkeligt brug for hjælp," fortæller Vinita, der droppede sin oprindelige plan om en Ph.d. for at hjælpe de piger, hun i dag kalder sine børn.

Seksuelt overgreb er et udbredt problem i Nepal, men på grund af det sociale tabu vælger de fleste familier at overse handlingerne og tie fremfor at bekæmpe problemet. Antardristi er den eneste organisation i Nepal, der målrettet arbejder for denne gruppe af børn. For at bryde cirklen er oplysende og udgående arbejde et af deres vigtigste projekter.

"Vores slogan er: Bryd stilheden! Ved at tage rundt på skoler og besøge landsbyer kan vi være med til at få problemet italesat. En grundlæggende ting er, at seksu-

alundervisning ikke eksisterer i Nepal. Så unge ved ikke, hvor grænserne går," forklarer Vinita Adhikari og uddyber, at de stærke etniske og lokale forankringer gør, at en familie, hvor incest har fundet sted, vil stå alene og uden sociale bånd, hvis overgrebet kommer frem i lyset. Jobmuligheder vil være ganske få for alle familiens medlemmer, og offerets chance for at finde en god ægtefælle tæt på det umulige.

Jubilæum fejres med lukning

Med støtte fra gennem den danske ambassade i Nepal, lokale håndsrækninger og mange solgte kopper kaffe fra deres café i Jhamsikhel i Kathmandu har Antardristi hjulpet mere end 150 børn, etableret to safehouses og ét kontor i Kathmandu. Men planen er dog ikke, at Antardristi på længere sigt skal være en del af Nepals store gruppe af NGO'er:

"Vores mål er, at organisationen lukker ifm. vores 25-års jubilæum, da overgreb mod børn på det tidspunkt ikke længere vil finde sted. Så har vi gjort vores arbejde ordentligt," lyder det fra Vinita, idet et håbefuldt, men samtidig sørgmodigt, smil breder sig på hendes ansigt.

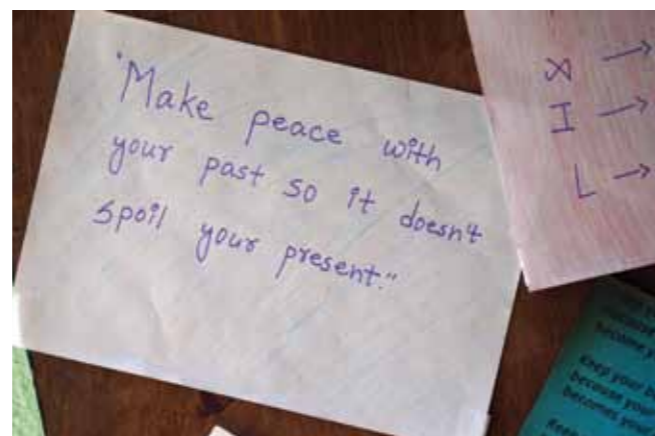
Pigerne er i alderen 5-18 år og bor hos Antardristi i ét år. I løbet af det år bliver kontakten og tilliden til deres familier

langsomt bygget op, hvor udøveren, som i de fleste tilfælde er faren, er i fængsel. Den nyfundne tillid ved skolegang, daglige gøremål, fysisk aktivitet samt et solidt og trygt sammenhold giver børnene succesoplevelser og en tro på egne evner, der spreder sig til de familier og miljøer, de oprindeligt kommer fra.

"Mine piger er fremtidens rollemodeller. Ingen er stærkere end de, der klarer sig gennem livets mørke sider og kommer ud med håb. Sammen er de stærke, og på sigt bliver de hver især stærke individer og foregangsbilleder, som kan være med til at bryde stilheden og hjælpe andre piger i samme situation," fastslår Vinita, inden det sidste kram bliver givet, og turen går tilbage til kontoret i Kathmandu.

Da jeepen sættes i gear, afløser larm, os og hverdagens mylder synet af to børn, sovende i ske med fuglekvidder fra den bagvedliggende have og solens tidlige stråler, der gennem monsunens dække fremhæver træernes få, men friske, grønne mangoer.

Magnus Højberg Mernild er praktikant på den danske ambassade i Nepal og studerende ved Danmarks Medie- og Journalisthøjskole.

get a taste of exciting and exotic Nepali and Indian food

Namaste Nepal
Restaurant and Café

Fredensgade 11 A, 2200 København N
www.namastenepl.dk Tlf: 35 39 01 40

Vi giver 30% rabat på regningen til medlemmer af Dansk-Nepalesisk Selskab januar og februar 2016

नमस्ते नेपाल

STARING AT THE IRON GATE

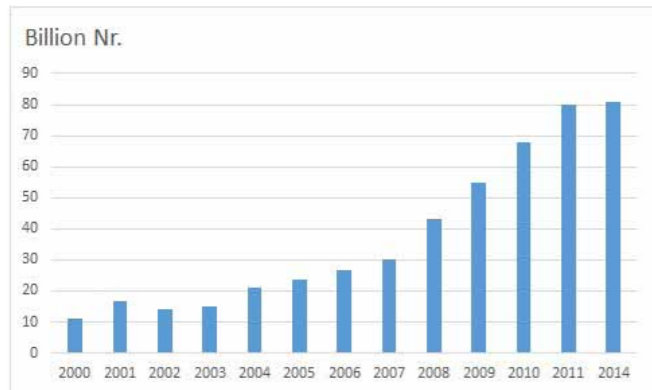
Af Hans G. Andersen og Arun Chalise

These days our thoughts go out to Nepal's young boys and girls who are about to face the SLC examination. Known as the "Iron Gate", the examination is feared by thousands of youth every year – and for good reason. The odds of passing are simply poor. It's not just that many of the students will get very low marks. No, most will not even pass. Last year, like in many previous years, only one-third of the SLC examinees made it. In total, 662,185 students took the test but only 217,211 pulled through!

Staring at the Iron Gate: SLC examinees

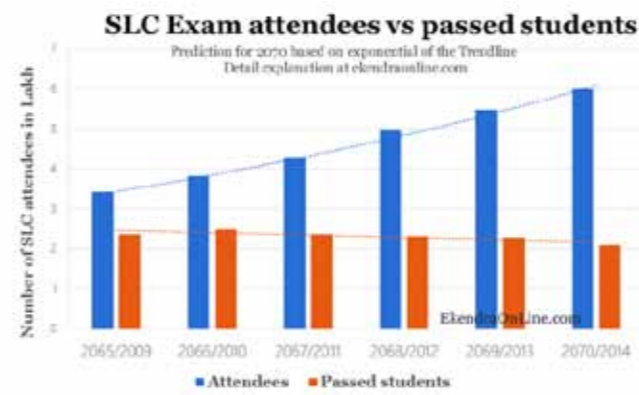
How is it possible that two thirds of the SLC examinees can't even score "33" in the SLC exam – after ten years of hard school work!? And how can the results be so miserable after billions of rupees invested in the education sector over the last decade or so? There is even more reason to ask this question in light of the drop-out rate. Two out of three students drop out before they reach 10th grade; more than 50 percent end up repeating at least one grade; and 40 percent don't even make it to grade 8!

Billions invested in the education sector over the years

The numbers available speak volumes about the SLC and the school system at large. Out of 1,361,747 students who started in grade 1 in 2004, merely 173,436 students – or barely 15 percent – passed SLC ten years later. Statistics for the last six-seven

years suggest that things are not getting better. Indeed, school enrolment has increased greatly – which is a success – and also the number of tenth graders is going up significantly. But a steadily lower percentage of them pass SLC, as shown in the table. So, the odds of the young examinees are getting worse!

Trend: More SLC students – but fewer pass the test

What's wrong, then, with the school system? Well, many critics have a hard time – in fact – finding anything really good to say about it. Let's start with the continuing and massive delay in school textbook distribution. Every year, as a result of corruption, red-tape and poor coordination in printing and distribution, tens of thousands of students are left without textbooks two to three months into the school year. This year alone, the backlash in production was 4.7 million textbooks just a month before the new school-year starts! Read more about this issue right here.

Main printer of school textbooks continuously fails to deliver

Or take the severe weakness of the most important resource on any school: the teachers. Teachers at many schools are inadequate, poorly qualified and frequently absent from class. Many teachers, not least in the rural areas, have a farm or business on the side; others reside in town and like to stay there; and some are absent due to party activities. Some schools even close when the party calls. So who's going to instruct the students when not only textbooks but also teachers are missing?!

"MUGU: Most teachers at government schools have attended school only 30 days in a year... Schools in areas outside the district headquarters are running classes for 100 days at the most."

Teacher absenteeism is high: case of Mugu district (Himalayan Times, 19.12.2013)

The school system is indeed not alone to be blamed. Unemployment and poor job prospects, even with an SLC on the resume, is not exactly motivating. Moreover, the high dropout rate – starting at grade 1 – also has to do with quite practical considerations in poor families. Why throw scarce income after tuition and school uniforms when menial work offering at least some income can be had without; when children can contribute by helping out on the farm; and when many won't pass the SLC anyway!? But poorly functioning schools aren't helping, either.

Dropping out to do other things: boy helping out on the farm

SLC scores are much lower – and dropout and repetition rates much higher – in Nepal's remote and poorer districts than in better off districts and towns. It's not without importance whether you attend a village school somewhere on the outskirts or go to a school in town. Far-western districts, for example, not to mention many Terai districts, show poorer records than wealthier Hill districts. On average, 11 percent of the 5 to 16 year-olds are not in school, but in districts like Kapilvastu, Saptari, Siraha, Parsa, Dhanusha and Mahottari, the same rate is over 20 percent!

Variation in SLC pass rates (shown in percentage-wise intervals) across Nepal's 75 districts

It's also not irrelevant whether you attend a private school, often called a boarding school, or a public government school. Some calculations show that out of those who pass the SLC – at least in recent years – more than two thirds graduate from a private school. Indeed, last year 72 percent of the SLC-pass students came from a boarding school, only 28 percent from a public school! Who can afford the boarding school tuition? Well, like in any other country, the wealthier families. In short, the poor children attend public schools where the odds for passing the SLC are much lower.

Better odds than at the government school: private school students

Is the SLC examination itself flawed, outdated and maybe too difficult for many students to pass? Indeed, is a tiered system – such as a high, medium and low level exam – which would allow the poorer students to get a School Leaving Certificate too – worth considering? Either way, it is tragic to have a basic education system that continues to flunk two-thirds of the country's tenth-graders – and leave many more behind. Right now, tens of thousands of students are nervously staring at the Iron Gate. The pressure is enormous and to those who fail the disappointment often will be, too.

Date	Subject
April 19 / Chaitra 5	Com. English
April 20 / Chaitra 6	Com. Nepali
April 22 / Chaitra 8	Mathematics
April 23 / Chaitra 9	Science
April 24 / Chaitra 10	Social Studies
April 25 / Chaitra 11	Health, Population and Environment
April 26 / Chaitra 12	Optional First Subject
April 27 / Chaitra 13	Optional Second Subject

Something wrong with the SLC system itself? – the SLC schedule 2015

We extend a warm-felt GOOD LUCK to all Nepal's young tenth graders – and even if you fail, remember that you're all still gems of the country!

Kilde: <http://localnepaltoday.com/?p=5322> den 16. marts 2015. Local Nepal Today er et online magasin, redigeret af Hans G. Andersen i Danmark og Arun Chalise i Kathmandu. Der er mulighed for at 'subscribe' på siden eller følge den på bl.a. Facebook.

IMAGES OF NEPAL

AF JAN MØLLER HANSEN

Af Claus Andreasen

Jeg mødte første gang Jan Møller Hansen til et møde i Dansk-Nepalesisk Selskab og fik ham efterfølgende lokket til at vise et udsnit af sine billeder fra Bangladesh og Nepal i Memento Fotoklub. Jeg har også fulgt Jan på Facebook, hvor han har vist en lille del af sine billeder.

Der går en rød tråd gennem alle disse billeder – de forestiller primært mennesker fra samfundets nedre lag.

Nu har Jan udgivet en "billedbog" – en tung sag på ca. 200 sider. I forordet nævner han, at der er udgivet mange fotobøger om Nepal, primært om det smukke landskab, bjergene, templer m.m., så derfor kan man spørge sig selv – er der plads til endnu bog om Nepal? Svaret er et rungende "JA".

En af styrkerne i bogen ligger i, at Jan siden 1985 i kortere eller længere tid har opholdt sig i Nepal, ikke kun i Kathmandu, men også ude i områder, hvor man som vesterlænding normalt ikke kommer. Han

har lært sproget, og han kender Nepal og nepaleserne bedre end de fleste.

Men det hjælper jo ikke, hvis man ikke kan fotografere – men det kan Jan. Han har gennem årene udviklet en sublim teknik inden for skildring af mennesker. Størstedelen af hans billeder er i sort/hvid. I bogen har alle billederne fået en svag sepia-toning, som giver varme, og det klæder dem.

Bogen viser en lang række billeder af mennesker – billeder, der i mange tilfælde fortæller deres egen historie, men Jan har for en sikkerheds skyld skrevet en lille tekst til hvert billede. Billederne er ikke bare "snapshots", men billeder, hvor man fornemmer den varme kontakt mellem fotograf og personen på billedet. En kontakt, der kun er mulig, når fotografen har et stort kendskab til den kultur og det miljø, han ønsker at skildre. Man fornemmer også Jan's følelser i mange af billederne. Det er en bog, man kan bladre i - igen og igen - og finde detaljer, man ikke så første gang.

Med hensyn til layoutet er der kun at sige, at det er lækkert. Lækkert papir og flot tryk, hvor billederne kommer til deres ret. Alt i alt en bog, der er et "must" for "Nepal-freaks".

Bogen kan ikke købes i boghandlen Danmark, men den kan bestilles hos forfatteren på janmha@um.dk for 200 kr. plus forsendelse fra Nepal.

Det fremgår af bogen, at den er trykt i 500 eksemplarer, så du skal nok skynde dig.

Tsum dalen og Mu gompa

Skjult bag tætte skove og trange kløfter, højt oppe i Himalaya på grænsen til Tibet, ligger en af Nepals mest spændende og samtidig mindst besøgte dale, det hellige Tsum.

Har man først taget sig tiden og anstrengelsen at trænge gennem dalens naturlige forsvar, så åbenbarer der sig en underfuld verden af små landsbyer, frodige kartoffel- og hirsemarker, kronet af prægtige klostre og glitrende Himalaya tinder, og naturligvis et samfund af hårdtarbejdende bothiaer.

Velkommen til at forrygende fint eventyr i Nepal, blot åbnet i 2008. Tag med på forårsafgang i påsken 2016.

Afrejse d. 17. marts. 23 dage. 20.998,-

VELKOMMEN HJEM

NEPALI BHANCHA – DET SENESTE SKUD PÅ STAMMEN AF NEPALESISKE RESTAURANTER I KØBENHAVN – HAR AMBITIONER MED SIT KØKKEN OG TØR NOGET MED SIN MAD

Af Julie Damgaard

Nørrebro smeltedigel

Hvis ikke man er opmærksom, kan man let komme til at gå forbi Nepali Bhanca – 'Det Nepalesiske Køkken' – uden at opdage, at der ligger en restaurant. Udadtil gør stedet, der åbnede på ydre Nørrebro i marts 2015, ikke meget væsen af sig. Lokalet har tidligere huset en sushi take away, og et blinkende lyskilt i vinduet signalerer fastfood på den knap så fede måde.

Men har man først fundet vej gennem døren, er der anderledes stil over tingene med et ambitiøst, økologisk orienteret køkken og en nærværende, opmærksom og professionel betjening.

Vi var tre voksne og et lille barn til middag en hverdagsaften i oktober og fik en fin (væg)plads ca. midt i det rektangulære lokale, der har vinduer til to sider og en bardisk for enden. Indretningen stritter, som det ser ud nu, i lige lovlig mange retninger, med rustikke stenvægge á la italiensk trattoria, velassorteret bar á la hip storbynatklub og endelig de obligatoriske Nepalplakater og traditionel nepalesisk musik som stemningsættere. Men maden får hurtigt én til at glemme de lidt 'rodede' førstehåndsindtryk, for her er vi unægteligt kun ét sted – og det er i Nepal!

Som at være der selv

Der gik ikke mange sekunder, fra vi var blevet sat ned – barnet i en høj stol – til den høflige tjener, der servicerede til 'ug' hele aftenen, kom med papadam og en mild, hjemmerørt mango chutney med det helt rigtige blandingsforhold mellem sødt og syrligt. En god start! Til forret bestilte vi Momos – nepalesiske dumplings med hakket kylling, og Thukpa – Tibet-inspireret nudelsuppe med friske grøntsager og kylling. Hertil en gang Newari Aalu (krydrede kartofler), der ikke er på menuen, men som vi fik på særbestilling.

Vores momos var store og saftige, dampet til perfektion, med en middelstærk chutney af tomat, ristet sesam, koriander og hvidløg til. Vi har sjældent fået så gode momos – ikke en gang i Nepal – og vi tøver ikke med at kalde dem vanedannende. Nudelsuppen kom med broccoli, champignon og koriander og var fyldig, dampende varm og tilpas stærkt krydret. Netop det, man har brug for på en kold og småtrist efterårsaften. Kartofflerne var i mundret størrelse og Sichuan-pebrede, så også børn kunne være med. Alle var glade.

Hovedretterne bestod af en Vegetarian Curry – blandede grøntsager i en let nepalesisk karry-tomat sauce, en Gurkhali Chicken – udbenet kyllingeoverlår i en spicy karry-sauce, og endelig en Lamb Curry – en lammekarry med nepalesiske krydderurter. Som tilbehør fik vi fuldkorns-roti og ris pilau med ærter, gulerødder, cashewnødder og rosiner. Alle retter blev båret ind på varme tallerkener i rigelige, velsmagende portioner.

Vegetarkarryen bød på lækre, sprøde broccoli, bønner og squash, og den mørre lammeret smagte, som min medspiser udtrykte det, af lam og ikke uld. Med kyllingeretten nåede vi et crescendo på chutney-siden. Her var virkelig, på ægte nepalesisk vis, smæk for skillingen på krydderierne. En lille salat med friske rødbeder, radiser, gulerødder, agurk og tomat fulgte med for at give smagsløgene lidt ro. Nedkøling

Vi skyllede efter med et glas Sauvignon Blanc fra Chile, et glas Cabernet Sauvignon, en økologisk Bombay Pale Ale fra Nørrebro Bryghus, en cola zero og masser af vand, men måtte også ty til et par desserter for at få de krydderi-hede ganer kølet ned. Stedets Mango Brûlée er en variation af den kendte creme brûlée. Med en kugle mangois på toppen var den sød og frisk og

en herlig substitut for den klassiske mango lassie. Dahi Lalmohani – søde, dybstegte kugler af mælketrøstet med marcipansmag serveret med yoghurt – var med sin blanding af sød sukkersirup og syrlig yoghurt en anderledes oplevelse, der varmt kan anbefales.

Vi landede på 949 DKK for aftenens middag. Hvilket ikke er dyrt for 4 personer, der alle var mætte og tilfredse.

Ambitionerne i orden

Ejer og køkkenchef Prakash Bista, der tidligere har slået sine folder på bl.a. Hereford Steak House, og markedsførings- og stabsansvarlig Rohit Rimal kan godt være stolte over deres præstation. Nepali Bhanca har fra starten sat barren højt – uden at skyde over målet. Stedet har ambitioner med sit køkken og tør tænke ud af boksen, hvilket bl.a. årets julemenu vidner om. Den består af Haas ko chhoyla – marine-ret andebryst med bukkehornssmag, Rato Badel – vildsvin i karrysauce med rødvin og mandler og sidst, men ikke mindst, Kheer – nepalesisk risengrød.

Lokalsamfundet har da tydeligvis også taget restauranten til sig. Hele aftenen kom der løbende folk ind for enten at spise på stedet eller hente take-away.

Vi kvitterer med et stort, varmt lysende hjerte i vinternatten til Det (autentiske) Nepalesiske Køkken. Velkommen til Nepal! Og på snarligt gensyn!

Restaurant Nepali Bhanca
Tagensvej 102
2200 København N
T: +45 3585 8595
E: info@nepalibhanca.dk
W: www.nepalibhanca.dk

NEPALESISKE STUDERENDE ER ET MARKED

Interview med antropolog Karen Valentin

Vandringer i klasse, køn og geografi

De mediebarne forestillinger om fattige unge fra Nepal, som søger til Danmark, alene i håb om en plads på det uflaglærte arbejdsmarked, er en stor misforståelse. Nepalesiske studerende er et marked for Danmark, lyder det fra antropolog Karen Valentin, der netop har afsluttet projekt om den nye type uddannelsesmigration.

Nepalesiske studerende er et voksende marked

Jeg har netop afsluttet forskningsprojektet 'Education, Mobility and Citizenship', hvor vi er en gruppe forskere, der har set på tre nye grupper af migranter i Danmark: ukrainske landsbrugspraktikanter, filippinske au pairer og nepalesiske studerende. Fælles for dem er, at de kommer fra lande, der rangerer lavt i den globale økonomi, at deres ophold er midlertidigt og betinget af, at de er under en form for uddannelse eller "kulturel udveksling".

Ønsket om at opdage verden og at få nogle nye horisonter er ikke kun noget, der er beholdt unge fra det globale nord. "Vi vil også ud og opleve verden, vi er også unge," fortæller mange nepalesere og filippinere os. Det betyder dog på ingen måde, at de ikke også er indlejret i en masse strukturelle uligheder, som sætter nogle væsentlige begrænsninger for dem.

Det er vigtigt at have in mente, at der pt er over 2.000 nepalesere i Danmark. De fleste af disse er kommet som studerende eller som medfølgende ægtefæller, hvis ophold indirekte er betinget af uddannelse. Nepaleserne er i dag den tredjestørste gruppe af udenlandske studerende ved danske uddannelsessteder, hvis

vi ser på lande uden for EU. Det er kun fra Kina og USA, der er flere studerende ved de danske uddannelsessteder.

Jeg har som antropolog beskæftiget mig med uddannelsesrelaterede forhold i Nepal i mere end 20 år. Men da jeg i 2008 var på barsel med min datter i København, opdagede jeg mange nepalesere, som arbejdede på cafeerne, hvilket jeg ikke havde set tidligere. Der var samtidig en voldsom mediedebate omkring unge mennesker fra den tredje verden, der kom på studieopholdstiladelser til Danmark, men som ifølge aviserne brugte det som indgangsvinkel til et uflaglært arbejdsmarked. Der var sådan en mistænkeliggørelse af dem og en opfattelse af, at de bare udnyttede systemerne og kom med nogle andre hensigter, end de egentlig giver udtryk for. Det blev så afsættet for forskningsprojektet.

Transnational uddannelsesmigration fra det globale syd til det globale nord har været et underbelyst fænomen i såvel migrations- som uddannelsesforskningen. Overvejende har det været arbejdsmigranter, der er blevet diskuteret i forskningen, og det har skabt et meget entydigt billede af migration fra det globale syd til det globale nord som udelukkende et underklassefænomen. Men uddannelsesmigration af forskellig art til Danmark har været i kraftig vækst igennem de sidste 10 år, hvor det globaliserede uddannelsesmarked er ekspanderet gevaldigt. Den ekspansion har muliggjort en ny type af migration, som faktisk er et marked for Danmark.

Børn af middelklassen

De mediebarne forestillinger om fattige unge fra Nepal, som søger til Danmark i håb

om en plads på det uflaglærte arbejdsmarked, er meget fejlagtig. Uddannelsesmigranterne fra Nepal er langt overvejende børn af middelklassen, og et studieophold i Danmark er meget dyrt. Uddannelsesgebyrer ligger, afhængig af uddannelsesinstitution og -niveau, mellem 45.000 og 120.000 kr. pr. år. De fleste starter på et erhvervsakademi, hvorefter nogle fortsætter med en bachelorgrad og en mastergrad. Det er betalingsuddannelser, og et samlet forløb fra erhvervs- til masteruddannelse koster rask væk op mod en halv million kroner. De unge sender typisk heller ikke penge hjem, sådan som man får indtryk af i mediedebatten. Tværtimod går trafikken den anden vej, hvor forældre i Nepal fortsat sender penge til deres børns ophold i Danmark.

Det er rigtig mange penge, men der er grundlæggende et andet syn på det, at man betaler for sine børns uddannelse i Nepal. Middelklassen og overklassen har altid betalt for deres børns uddannelser, og det er som sådan en del af en familiestrategi, at man skal sikre sine børns uddannelse. Til gengæld er det så de unge, der er ansvarlige for at tage vare på deres forældre, når de ikke længere kan klare sig selv. Enten ved at sende penge hjem til den tid eller ved at tage hjem og blive den ansvarlige for husholdet. Så hele den der ide om lån og gæld på tværs af generationerne er en helt anden end den, vi har.

Det er en dyr fornøjelse at studere i Danmark, og de unge skal også leve af noget i løbet af deres ophold. Langt de fleste får meget lavtlønnede jobs i servicesektoren, typisk i rengørings- eller restaurationsbranchen, hvor nogle i praksis får en

timeløn helt ned til 60 kroner og under arbejdsvilkår, som mange danskere ikke vil acceptere. Det er på mange punkter en rådden branche.

Udenlandske studerende må i dag formelt arbejde 20 timer om ugen under deres studieophold, men de er samtidig under stort økonomisk pres, når de skal dække husleje og leveomkostninger i Danmark og muligvis slæber rundt på en gæld. Som medierne også har stillet skarpt på, har der været anklager om, at mange har arbejdet mere end det tilladte, hvilket i visse tilfælde har ført til deportationer.

Mange af de studerende er i en alder, hvor de bliver gift, og ægtefællerne må legalt rejse med til Danmark og arbejde på fuld tid som forsørgere, typisk også indenfor servicesektoren. Dette skaber selvsagt et bedre økonomisk grundlag for de studerende, men også her er der tale om et område på arbejdsmarkedet, hvor arbejdstagerens rettigheder ofte krænkkes i form af underbetaling og dårlige arbejdsvilkår.

Den danske stat markedsfører meget energisk Danmark som uddannelsesland. Vi sælger vores uddannelser på det globale uddannelsesmarked, og det er også en voksende kilde til indtægter for uddannelsesinstitutionerne herhjemme. Men alligevel har mange svært ved at forstå, at de unge, der kommer, også skal leve af et eller andet og derfor tager de de jobs, som de kan få. For mig at se handler det om at skabe nogle ordentlige betingelser for den nye type af internationale studerende. Det er mig ubegribeligt, hvorfor det hele tiden er de studerende, der skal strafes, og ikke de danske arbejdsgivere, som underbetaler dem.

Uffe Elbæk til Nepal

Uddannelsesmigration er et komplekst fænomen, hvor de unge fra Nepal igennem deres midlertidige ophold oplever opbrud i klasse, køn og geografi.

Hvad får de nepalesiske unge så ud af at studere i Danmark? De unge peger selv på, at de især får undervisningsformer og en pædagogisk praksis, som de ikke kan få i Nepal. Undervisning i Nepal er recitation af tekstbøger, og der er meget lidt opmærksomhed på vigtigheden af selvstændig refleksion og kritisk forholden sig til kilder.

De unge ser sig selv som nogle, der skal være med til at bringe Nepal videre, og det er der mange, der gør igennem en række af organisationer og projekter. En lidt pudsigt historie er, at der er en gruppe, som har lavet en lokal interessegruppe i Nepal, og de vil have ham med derud. Det er ikke hans politiske ideer, for det har mange af dem svært ved at forholde sig til, men det er ideerne om kaospiloter og socialt entreprenørskab, som de er blevet fascineret af.

Hvor langt størstedelen af uddannelsesmigranterne i starten var unge mænd, så er fordelingen nu anderledes, fordi et stort antal unge kvinder har fået ophold som medfølgende ægtefæller. Undertiden sker der så det, at det over tid skifter, hvem der studerer, og hvem der forsørger, og så får kvinden faktisk en mulighed for at få en uddannelse.

De unge ser stadig sig selv som middelklasse og er gennem deres transnationale forbindelser

fortsat knyttet til deres familier i Nepal og den sociale position, som disse repræsenterer, samtidig med at de på det danske arbejdsmarked kommer til midlertidigt at indgå i lavstatusjobs. Danske studerende har altid haft uflaglærte jobs ved siden af deres studier, men i Nepal ville de her unge sjældent, hvis overhovedet, beskæftige sig med den type arbejde. I Nepal er det ikke studerende, men mennesker fra helt andre sociale grupper, der har husarbejde som profession.

De unge nepalesere fortæller for eksempel, at det først var, da de kom til Danmark og arbejdede som stuepige i nogen tid, at de kom til at tænke over, at der faktisk også er folk, som laver den slags arbejde i Nepal. Jeg har også hørt nogle udtrykke det på den måde, at "i Nepal, der ville jeg aldrig lave den type arbejde, men i Danmark har jeg lært, at alle er lige."

Læs mere om emnet i Karen Valentins kapitel "Uddannelsesruter og mobilitetsmønstre blandt nepalesiske studerende i Danmark", der indgår i bogen "Mobilitet og tilknytning: Migrantliv i et globaliseret Danmark", redigeret af Karen Valentin og Karen Fog Olwig. Aarhus Universitetsforlag, 2015

Artiklen er et revideret udgave af interview, givet til Knud Holt Nielsen, publiceret i Asterisk nr. 73, side 28-29. Marts 2015. Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet.

Karen Valentin er antropolog og arbejder på DPU, Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse, Aarhus Universitet.

EN EVENTYRLIG KULTUR- OG NATURREJSE

En helt anderledes tur til Nepal med vægt på kultur, natur, eventyr, komfort og oplevelser i særklasse.

Vi starter i Kathmandu, hvor vi oplever alle byens kroge og afkroge. Både de imponerende templer og seværdigheder og de lidt mere ydmyge steder som f.eks. newaribyten Bungamati.

Og så følger rafting på vejen til Pokhara, hvor vi blir et par dage, inden vi flyver til Jomsom og de imponerende bjerge. Vi slutter af i Chitwan Nationalpark med safari i absolut verdensklasse.

Se mere på www.lidvintravel.dk

Lidvin Travel ApS
.... en rejse ud over det sædvanlige

Ordrupvej 70 A, 2920 Charlottenlund +45-20 830 830

www.lidvintravel.dk

TRANSPARENCY INTERNATIONALS KORRUPTIONSINDEX

På listen over verdens mindst korrupte lande i 2014 står Danmark som nr. 1, mens Nepal står som nr. 126 ud af de 174 undersøgte lande. Dette er en udvikling til det værre, da Nepal i 2013 stod som nr. 116 ud af 177 lande. I 2014 scorede Nepal 29 point ud af 100, mens Danmark scorede 92. (Republica, 4.12.2014)

HVIS DU VIL HAVE ET HOTEL, MÅ DU OGSÅ HAVE EN ELEFANT

Byen Sauraha ligger op ad nationalparken i Chitwan og er derfor blevet et væsentligt knudepunkt for turismen. Der er omkring 100 hoteller og resort'er i området, og der kommer løbende nye til. I de sidste 3 år er 20 nye hoteller dukket op og yderligere 10 er under opførelse. Og her viser en interessant trend sig. Alle de større hoteller har også en elefant, fordi turisterne jo netop kommer hertil for at tage på elefantsafari i junglen. Det er dog også en omkostning for hotellerne. En ny elefant koster mellem 4,8 og 8,2 mio Rs (ca. 300.000 – 500.000 kr.). Men selv om en elefant lever omkring 70 år, er der ikke elefanter nok til at dække efterspørgslen. Omkostningen efter anskaffelsen udgør 2.000 Rs dagligt til foder, og der hører mindst to mahouts – elefantførere – til en elefant. Private operatører tager 700 Rs for en nepaleser og 9.000 Rs for en vesterlænding. Operatørerne har bedt regeringen indføre sygeforsikring for elefanterne i safari-business, da de ellers mister 45.000 Rs hver 14. dag. (Kathmandu Post, 9.12.2014)

LO MANTANG

Hovedbyen i Upper Mustang, Lo Mantang, har fået fornyet sin elektricitetsforsyning. Med kinesisk hjælp er der etableret et kraftværk, baseret på solceller, der producerer tilstrækkelig elektricitet til at forsyne 1.500 indbyggere i byen med strøm. (Republica, 10.9.2015)

BØRNEENS U-LANDSKALENDER

Danmarks Radios U-landskalender produceres og vises hvert år med støtte fra Danida til fordel for et land i den tredje verden. I 2015 har det været Nepal, der har været støttet gennem CARE Danmark. Den tilhørende elevbog er skrevet af Kim Langer og hedder Det tredje øje. På hjemmesiden <http://2015.u-landskalender.dk/> kan bogen læses, og der er adgang til filmklip og meget andet undervisningsmateriale om Nepal.

Som et led i CARE Danmarks del af U-landskalenderen har de etableret en oplysningskampagne over for folkeskolerne. CARE har – hjulpet af Dansk-Nepalesisk Selskab – hvert et korps af 'storytellers', der har påtaget sig at tage ud på skolerne og fortælle om landet. Også CARE har materiale på sin hjemmeside: <http://www.care.dk/care-tema/nepals-glemte-boern/>

HONNING

I 2014 producerede landbrugene i Jumla honning til en værdi af 80 mio Rs. I distriktets 30 VDC'er er der i alt 40.000 bistader, og hvert bistade giver mellem 10 og 15 kg honning. Biavl har gjort mange i stand til at tjene til føden, og honning er efterspurgt på eksportmarkederne. Erhvervet er imidlertid truet, for mange landbrugere synes, at de mangler den tekniske ekspertise. De forlader biavl. (Republica, 23.12.2014)

NYT BYGNINGSREGLEMENT

Regeringen har udstedt et nyt bygningsreglement, det bl.a. forbyder sammenbygning af huse på over tre etager, idet der her skal være mindst 1,5 meter mellem husene. Kun huse op til 10 meters højde eller tre etager, der har samme højde, kan bygges sammen. Bygninger op til 17 meter skal være trukket 2 meter ind på grunden, højere huse 5 meter. Ifølge eksperter vil denne lille ændring væsentligt reducere risikoen for at huse kollapse ind i hinanden i tilfælde af jordskælv.

Andre regler bliver også strammet op: Veje i nye bebyggelser skal have en bredde på mindst 8 meter. På grunde mindre end 250 m² må boliger ikke optage mere end 70 % af arealet. Der kommer regler om placering af fundamenter og bærende søjler i forhold til grundens grænser samt om højden på hegn. Endelig bliver jordbundsundersøgelser og seismiske analyser et krav for huse over tre etager.

Disse ændringer udgør klare forbedringer i forhold til det foregående bygningsreglement fra 1994. 'Men,' siger en ekspert, 'det egentlige spørgsmål er, om de vil blive fuldt efterlevet.' Og det har han jo ret i. (Kathmandu Post, 28.10.2015)

Det giver god mening at gøre nye veje bredere end denne smøge nær Kathmandu Durbar Square.

Foto: Jørgen Rendsvig

HVAD ER TEALURE OG HVAD STÅR VI FOR?

Af Ernestas Klevas

Første gang, jeg besøgte Nepal, var det for at indsamle data til min afhandling om helbreds- og politik. Mens jeg rejste gennem fjerne områder i den østlige del af Nepal og interviewede sundhedsbehandlere, begyndte jeg at møde mange mindre landmænd, som dyrkede te og arbejdede i små tehaver og -fabrikker i Nepals høje bakker. Miljøet var virkelig smukt – ren, kølig, frisk luft, som virkelig understregede fraværet af trafik og forurening. Områdets fjernhed og tilgængeligheden af god te fik mig til at blive i den del af Nepal lidt længere for at undersøge landmændenes hverdag. Jeg fik hurtigt indsigt i de udfordringer, tedyrkere i Nepal møder dagligt samt uretfærdigheden ved de lave indkomster, som de modtager i teplantager.

Umiddelbart var muligheden for at ændre deres situation begrænset, da disse små og fjerntbeliggende landbrug var ekskluderet fra regelmæssige forsyningskæder og blev nødt til at sælge selvstændigt til lave priser.

Denne situation fik mig til at overveje, hvilke muligheder jeg havde for at hjælpe disse landmænd. Først og fremmest virkede den direkte businessmodel som en fantastisk mulighed for at skabe mere værdi til deres produkter og ændre teplantagerens tilstand. Mange landmænd fremstiller te, der kræver enormt meget opmærksomhed og særlige færdigheder i teplukning helt frem til det endelige stadie af tefremstillingen. Udbytte af specialitetste er meget lav i forhold til normale tesorter og at høste den kræver højere betaling for arbejdskraft i plantagerne. Dette er også grunden til, at landmændene bliver givet bedre satser, hvis de beslutter sig for at sælge deres fint plukkede grønne te til fabrikker, der fremstiller specialitetste i dette område.

Da jeg kom tilbage til Danmark, besluttede jeg mig for at oprette Tealure – et brand, der fokuserer på at promovere og sælge specialitetste, ekskluderer mellemmand og opfordrer tefabrikker, som fokuserer på kvalitetste, til at skabe bedre lønnet arbejde til de lokale.

Jeg køber aldrig te fra en temægler, der ikke kender til situationen i teplantagerne eller fabrikkerne. Direkte handel, et ægte forhold til tedyrkerne og total kontrol over forsyningskæden blev hurtigt til en lidenskab for mig. Gennemsigthed i en organisation og ægte kvalitetste er Tealures varemærke og det, vores kunder forventer af os.

Situationen i Nepal fik mig til at overveje, hvordan vi kan distribuere vores overskud til gavn for flere. For at skabe en endnu større effekt etablerede vi derfor Tealure Farmer's Cooperative i Kaskidistriktet, hvor vi tildeler 10 % af vores profit til de lokale. Cooperativets medlemmer kan tage lån for deres indkomst, lån til en rentesats på

12 %, hvilket er 3-4 gange lavere, end hvad der tilbydes fra private låner i dette område. Lån, der generer aktiviteter. Der er voldsom efterspørgsel efter mikrolån i vores operationsområde, men desværre kan vores meget unge firma ikke tage stilling til disse folks behov, og vi søger derfor konstant efter samarbejdspartnere, der kan styrke vores socialt ansvarlige forretning og forøge, hvad vores kooperativ kan opnå.

Udover situationen i teplantagerne blev jeg opmærksom på den måde, fabrikker påvirker miljøet på med deres jern- og plastikemballage, og jeg besluttede mig derfor for at pakke vores teer ind i miljøvenlige pakker lavet af det lokale og bæredygtige Loktapapir og bambus. Det lave syreindhold og den naturlige og håndlavede indpakning, som aldrig er blevet rørt af industrielle kemikalier og udstyr, gør Loktapapir til en af de mest miljøvenlige papirsorter overhovedet. Loktapapirvirksomheder sikrer høj beskæftigelse, hvilket gavner omkring 55.000 familier i Nepal. Kvinder specielt er den befolkningsgruppe,

det gavner mest, da 80 % af arbejdsstyrken i disse virksomheder består af kvinder. Hvad er det, der gør nepalesisk te så unik? Med reformerne i begyndelsen af 1990'erne, blev nepalesisk te primært dyrket af mindre landmænd - ulig te, som dyrkes i visse andre lande. Fordelen ved små landmænd er den kvalitet og omsorg, teen bliver dyrket med. Mange af vores teer har visse Darjeeling-agtige træk med virkelig god muscatel-smag på grund af beliggenheden tæt på Darjeeling-området. Disse træk er unikke på grund af det kinesiske ophav, højden, jordbundsforholdene, de unge tebuske, vejrforholdene samt de behandlingsmetoder, som mestertedyrkere bruger. På trods af dette har nepalesisk te ikke modtaget global anerkendelse, hvilket til dels er, fordi regeringen i Nepal ikke har ressourcer til at støtte og fremme deres tebrand og desuden ikke har de nødvendige mængder te til at møde den globale efter-

spørgsel. Samtidig mangler nepaleserne det nødvendige beredskab til at producere og samle de grønne teblade. Den nepalesiske teindustri bliver også negativt påvirket af rygter om, at nepalesisk te bliver smuglet over grænsen til Indien og derefter pakket og solgt til det internationale marked som Darjeeling. Data viser, at Darjeeling er i stand til at producere 10 millioner ton te hvert år, men statistikkerne peger på, at mere end fire gange større mængder af Darjeelinge bliver eksporteret fra Indien hvert år.

Efterspørgslen efter Darjeelinge samt den ulovlige eksport af nepalesisk te viser, at te fra Nepal allerede er et attraktivt produkt. Den nepalesiske teindustri's problem opstår på grund af manglende anerkendelse af deres brand, hvilket er endnu en grund til, at jeg besluttede mig for at skabe Tealure – for at promovere et unikt nepalesisk tebrand og vise verden, at alle disse gunstige tedyrkningsforhold skaber et lækkert bryg, som er unikt og som fortjener at blive promoveret helt for sig.

Vi trives ved at hjælpe disse exceptionelle landmænd til at få en fair pris for deres slid og sælge deres te gennem os. De har ikke andre muligheder for at få deres produkt til Danmark uden at skulle gennem mellemmand. Derudover er vi utroligt glade for at bruge den direkte businessmodel, som gør det muligt for os at have total kontrol over forsyningskæden fra landmand til forbruger.

Til slut er vores kunder glade for at have muligheden for at deltage i denne græsrodsbevægelses udvikling af rurale egne af Nepal og at kunne nyde den friske og rene te med dens aromatiske smag, totalt unik fra Himalaya i Nepal.

Ernestas Klevas kom til Danmark fra Litauen i 2011 for at tage en master i folkesundhedsvidenskab. Under et besøg i Nepal fik han inspiration til at etablere firmaet Tealure (www.tealure.com). Herudover dyrker han karate og forsvarer de danske farver på landsholdet.

NEPALESERE BEARBEJDER JORDSKÆLVSTRAUMER MED POESI

Af Kathrine Storgaard Carlsen
Foto: Rajnesh Bhandari, CKU

Sorg, vrede og frygt for flere efterskælv. Jordskælvne har sat dybe spor hos nepaleserne. Med digtoplæsninger bearbejder unge ordkunstnere befolkningens traumer og indsamler penge til genopbygning af sammenstyrtede skoler.

Samtlige stenhuse i den lille bjerglandsby Thulo Dading kollapsede, og flere beboere mistede livet, da det første kraftige jordskælv rystede Nepal den 25. april. Alle byens 800 indbyggere havde sovet under åben himmel i 35 dage, da Nischal Neupane og to venner ankom til landsbyen i en lastbil, fyldt med presenninger, vanddunke, tæpper og rissække.

”De var dybt taknemmelige og lettede over, at vi kom dem til undsætning. I ugevis havde de ikke fået mad og søvn nok, og de havde ingen steder at søge ly mod regnen,” fortæller Nischal Neupane.

Efter jordskælvne, som dræbte mindst 8.700 mennesker og gjorde millioner hjemløse, brugte han størstedelen af døgnets timer på at indsamle penge og transportere nødhjælp i lastbiler til nogle af de landsbyer, som nødhjælpsorganisationerne ikke nåede ud til.

Behov for at udtrykke følelser

Men i mødet med beboerne i Thulo Dading mødte Nischal Neupane ikke kun taknemmelighed og lettelse. Ved ankomsten til endnu en kollapsede landsby, fyldt med frygt for flere dødbringende efterskælv og forældre, der havde løftet døde børn ud af sammenstyrtede huse, erkendte han et preserende behov for at bearbejde det virvar af følelser, han havde ophobet siden 25. april.

”Jeg sov stort set ikke i 40 dage. På kort tid gennemlevede og akkumulerede jeg ligesom resten af den nepalesiske be-

folkning en overflod af følelser. Fortvivlelse, dødsangst, desperation, sorg over de voksende dødstal og vrede over regeringerne, som reagerede alt for langsomt,” siger Nischal Neupane, som er en del af den nepalesiske spoken wordgruppe Word Warriors.

Få dage efter besøget i Thulo Dading magtede han ikke andet end at sætte sig ved tastene:

The ones that lay in sound sleep,
With rubble as their blanket and pillow,
Breathless, with expressions of surprise on their visages,
Will never have to see that expression transfer to our faces.

Sådan lyder de første linjer i digtet, hvor Nischal Neupane sætter ord på sine følelser efter 40 dage i undtagelsestilstand med et medie billede og en virkelighed, domineret af sammenstyrtede skoler og templer, jordskred, kaos og stigende dødstal.

Med stærke metaforer og spydige symbolske referencer rejser han spørgsmål om Nepals fremtid og retter kritik mod de grådige forretningsmænd, der tjente penge på katastrofen ved at tage overpris for presenninger, tæpper og vand.

Snarling, growling vehemently in defiance, at the sly, fat hyenas, laughing, sitting on comfortable leather couches.

Vi skal genopbygge et nyt Nepal
Slutningen af digtet, som han har givet titlen ’The Shook Ones’, er en refleksion over den

ambivalente længsel efter livet og hverdagen før jordskælvne, som mange nepalesere oplever. Og det skal ifølge Nischal Neupane læses som en opfordring til at erkende, at Nepal aldrig bliver det samme igen, og at det ikke giver mening at stræbe efter det.

Our new normal,
Will require us to embrace the shakes,
The despair, the pain, the anguish, the helplessness,
to turn it inward to exhume our vitality,
And just fucking get on with it.

”Jordskælvne tvang os til at se død og kaos i øjnene. Det forandrer os for altid og giver os mulighed for at se på os selv og det nepalesiske samfund med nye og klogere øjne. Når vi genopbygger landet og os selv som mennesker, bør vi have højere ambitioner for vores samfund. For det første skal vi bygge mere bæredygtige huse, der kan modstå fremtidige jordskælv. Og så skal vi gøre op med de mange sociale, økonomiske og politiske problemer i samfundet,” siger Nischal Neupane.

Nepal er et af verdens fattigste lande og kæmper med følgerne af den ti år lange borgerkrig, som sluttede i 2006. Nepals største udfordringer ligger i at forankre det unge demokrati, at sikre grundlæggende menneskerettigheder og at skabe økonomisk vækst. Mindst 25 procent af befolkningen lever under fattigdomsgrænsen, og arbejdsløsheden er højere end 45 procent.

Følelser er også historisk dokumentation

Nischal Neupane er en af tusindvis af nepalesere, som søgte mod poesien efter jordskælvne. I ugerne efter jordskælvne delte unge fra hele Nepal deres oplevelser og følelser om jordskælvne på Word Warriors’ Facebook-væg. Fem måneder efter det første jordskælv bruges væggen, som har mere end 10.000 følgere, stadig til at dele jordskælvstraumer.

”Mange oplevede skriveblokering i ugerne efter jordskælvne. Og deres behov for at udtrykke sig og bearbejde deres følelser, kommer først nu. Jeg tror, at jordskælvne og de spor, de satte i os, vil komme til udtryk i poesien i mange år frem,” siger Ujjwala Maharjan.

For Nischal Neupane handler digtskrivningen i høj grad også om at dokumentere historien.

”Når de kommende generationer søger viden om jordskælvne, er det vigtigt, at de ikke kun vender sig mod mediearkiverne og historiebøgerne. Det kaos af følelser, jordskælvne skabte, er også en del af vores historie. Følelser dokumenteres bedst gennem poesien,” siger han.

De seneste måneder har han læst sit digt højt under flere forskellige indsamlingsshow, hvis overskud går til at bygge to skoler. Op mod 1.500 skoler blev forvandlet til ruiner, og hundredtusindvis af børn er endnu ikke vendt tilbage til skole.

CKU i Nepal

CKU (Center for Kultur og Udvikling) og Den danske Ambassade i Kathmandu støtter organisationer, kunstnere og kulturelle iværksættere, der skaber jobmuligheder for unge og bruger kunst og kultur som et udviklingspolitisk redskab.

Jordskælvsdigte på Facebook

I ugerne efter jordskælvne uploadede unge nepalesere dagligt digte om jordskælvne på Word Warriors’ Facebook-væg. <https://www.facebook.com/groups/wordwarriorsnepal/>
Hjemmeside: <http://www.wordwarriorsnepal.com/>

The Shook Ones af Nischal Neupane, Word Warriors, Nepal : http://www.cku.dk/cku_site/wp-content/uploads/2015/10/The-Shook-Ones.pdf

Kathrine Storgaard Carlsen er presse- og kommunikationsmedarbejder i CKU.

Himalaya

– dit livs højdepunkt!

Mountain Delights Treks & Expedition er et lokalt trekking bureau med base i Kathmandu. Vi har i mere end ti år arrangeret trekking i Nepal, Tibet og Bhutan.

Mountain Delights arrangerer skræddersyede ture til nogle af Nepals mest populære destinationer, f.eks. **Mount Everest, Annapurna, Langtang** og **Kunchenjungha**.

Vi tilbyder ture med fokus på miljø og bæredygtighed. På ture som **Ganesh Himal Eco Trek**, bevæger vi os væk fra de mest populære ruter og ud i **uberørt natur**. Her møder du den **lokale befolkning**, og får indsigt i dens dagligdag. Mountain Delights støtter lokalbefolkningen bl.a. med skoleprojekter og ved at bruge lokale portere.

Vores guider har stor erfaring med trekking, og de har et unikt kendskab til **Himalaya** og **nepalesisk kultur**. Alle vores guider har en fortid som portere og dermed et meget stort lokalkendskab til trekking ruterne.

Udover trekking tilbyder Mountain Delights også en række andre aktiviteter som landsbyophold, safari, bungy jump og paragliding ...

HELP US REBUILD TOURISM IN NEPAL

Hvis du vil vide mere, så besøg os på vores hjemmeside: www.gotomountain.com
Eller kontakt Ram P. Saptoka
Email: info@gotomountain.com

NEPALS UNGE LÆRER AT BYGGE JORDSKÆLVSSIKRE BOLIGER

Af Kathrine Storgaard Carlsen,
Foto: Sisan Baniya

En halv million bygninger og veje blev beskadiget under de kraftige jordskælv, som rystede Nepal i april og maj.

Med sugerør, modellervoks og rystende træplader forbereder nepalesiske skoleelever sig på at designe boliger, som kan modstå fremtidens jordskælv.

En 30 centimeter høj bygningsmodel svajer faretruende fra højre til venstre, idet Roshan Battha hiver i snoren, der er fastgjort til træpladen, modellen står ovenpå. Det er de fire fjedre, pladen er monteret ovenpå, som får modellen til at svaje og skaber en jordskælvslignende rystelse. Efter fem sekunder kolliderer øverste del af modellen, som er bygget af sugerør og modellervoks.

Fem måneder efter, at det første store jordskælv rystede Nepal i april, sætter matematiklærer Roshan Battha på Bal Byawasai School i Kathmandu bæredygtige bygningskonstruktioner på skoleskemaet. Da de nederste sugerør i den rektangulære bygningsmodel falder sammen som pinde i et Mikadospil, hviner og skrider eleverne, før Roshan Battha bringer ro i klasseværelset. "Modellen med de mange triangulære strukturer blev stående i 120 sekunder, mens denne model faldt sammen efter 30 sekunder. Triangulære

strukturer er mere stabile end rektangulære," forklarer Roshan Battha. I grupper af tre har eleverne de seneste to timer bygget hver deres bud på en bæredygtig bygningskonstruktion. På skift placerer de deres cirkelformede, rektangulære og triangulære modeller på den rystende træplade og gør sig nye erfaringer.

Behov for virkelighedsnær undervisning

Revnerne i klasseværelsets vægge og de høje bunker af røde murbrokker i skolegården vidner om, at jordskælvne har sat direkte spor i elevernes hverdag. En fjerdedel af Bal Byawasai School's lokaler styrtede sammen, og skolen var lukket i flere uger efter jordskælv.

"I undervisningen skaber vi altid en direkte forbindelse mellem geometri, procentregning og elevernes virkelighed og hverdag. I dag har vi givet dem

forståelse for, hvorfor så mange bygninger styrtede sammen under jordskælvne. Og ved at lade dem eksperimentere med simple materialer som sugerør og modellervoks er de blevet inspireret til at reflektere over, hvordan vi kan bygge mere bæredygtige boliger i fremtiden," siger Roshan Bhatta.

Den virkelighedsnære og kreative matematikundervisning er en undtagelse i det nepalesiske skolesystem. Det er årsagen til, at virksomheden Karkhana siden 2010 har arbejdet for at inkorporere flere kreative læringsmetoder i det nepalesiske uddannelsessystem.

"I skolen er al undervisning baseret på udenadslære. Det handler kun om at bestå eksamener. Det er et stort problem, at eleverne ikke lærer at relatere den virkelige verden med skolebøgerne og den viden, de fyldes med i skolen," mener Roshan Bhatta.

Siden 2013 har Karkhana samarbejdet med en række offentlige skoler og er i dialog med Undervisningsministeriet med henblik på at udbrede de kreative læringsmetoder til offentlige skoler over hele landet. På mange offentlige skoler klager lærerne over, at de mangler computere og anden teknologi, og at det forhindrer dem i at arbejde praksisorienteret og innovativt i undervisningen.

"Karkhanas undervisningsmetoder er et godt eksempel på, at undervisningen kan gøres kreativ, innovativ og virkelighedsnær med meget få ressourcer," siger Roshan Bhatta og peger på modellervoksen og sugerørerne, som har givet eleverne en idé om, hvorfor så mange bygninger kollapsede under jordskælvne.

STREET ARTISTS FRA NEPAL

SATTE GRAFFITI OG UNGDOMSMIGRATION PÅ SKOLESKEMAET

Af Kathrine Storgaard Carlsen
Foto: Sara Galbiata

”Det er tankevækkende, at så mange unge i Nepal rejser ud af landet og sætter deres liv på spil for at finde arbejde eller få en uddannelse. Som danskere kan vi have svært ved at forstå, hvor mange udfordringer unge i andre lande står overfor. Det er inspirerende at møde kunstnere, der gør noget for at få de unge til at blive i Nepal,” siger 15-årige Nikolai Kronborg fra Sofielundskolen i Holbæk.

Nikolai Kronborg er en af flere hundrede danske unge, der i september deltog i en skoleworkshop, hvor tre street artists fra den nepalesiske kunstnergruppe Artlab satte kunst og ungdomsmigration på skemaet.

Udover at introducere eleverne til gadekunstens rolle i Nepal fortalte Artlab-kunstnerne om, hvordan de ved at udpege lokale helte og male dem på Nepals husmure forsøger at ændre de unges billede af deres hjemland som en svag stat uden jobs og fremtidsmuligheder.

”Hver dag forlader mere end 1500 unge nepalesiske mænd og kvinder landet. De mener ikke, der er nogen muligheder i

Nepal og finder derfor ingen grund til at blive der. Men er der ingen muligheder, bør de tage ansvar og skabe dem. For få år siden var der ingen street art i Nepal, men så skabte vi den,” fortæller den ene af de tre Artlab-kunstnere, som underviste i Danmark.

Under workshoppen fik eleverne desuden til opgave at udpege og male lokale helte fra deres eget lokalområde.

”Der er meget store forskelle mellem de udfordringer unge i Nepal og Danmark står overfor, men vores unge har også brug for helte i deres hverdag. Besøget fra Nepal har været med til at vise de unge, at det er fedt at skabe forandringer og gøre noget

for andre i lokalområdet,” siger lærer Søren Meinert fra Sofielundskolen.

Det er Images Ung under Center for Kultur og Udvikling (CKU), der inviterede de nepalesiske kunstnere til Danmark. Siden 2010 har Images Ung i samarbejde med danske kommuner, kultur- og uddannelsesinstitutioner inviteret unge kunstnere fra lande i Afrika, Mellemøsten og Asien til Danmark for at skabe globalt udsyn i undervisningen. Mere end 11.000 elever på mindst 100 danske uddannelsesinstitutioner har deltaget i workshops.

Læs mere her:
<http://www.cku.dk/workshops/>

HVEM ER CKU?

Af Kathrine Storgaard Carlsen

Center for Kultur og Udvikling er en selvstændig institution under Udenrigsministeriet. Hovedparten af CKU's arbejde foregår i Afrika, Mellemøsten og Asien. I tæt samarbejde med danske ambassader og repræsentationer implementerer CKU den danske strategi for kultur og udvikling 'Retten til Kunst og Kultur', der blandt andet har fokus på at styrke demokratisering, antiradikalisering, forsoning i konfliktramte områder samt bidrage til vækst og jobskabelse inden for kreative og kulturelle industrier, gennem kulturprogrammer i Danidas prioritetslande.

I Danmark har CKU til opgave at øge viden om kunst og kultur fra udviklingslandene. Det sker blandt andet gennem Images Ung, der foruden workshops med kunstnere fra udlandet tilbyder gratis undervisningsmaterialer. Herudover er det CKU, der står for Images Biennalen, som i samarbejde med kunstinstitutioner over hele Danmark viser samtidskunst fra Asien, Afrika og Mellemøsten til et dansk publikum.

CKU i Nepal

CKU og Den danske Ambassade i Kathmandu støtter organisationer, kunstnere og kulturelle iværksættere, der bidrager til at øge adgangen til kulturelle aktiviteter og skabe jobmuligheder for unge.

Dansk støtte til kultur og udvikling i Nepal er rettet mod udfordringer og muligheder i den nepalesiske kultursektor.

Nepalesiske rollemodeller

TV- og radioproduktioner med og for unge uden for Kathmandu støttes med henblik på at vise mulighederne for unge, der ikke bor i de urbane centre. Street art projekter hylder lokale entreprenø-

rer og rollemodeller med henblik på at inspirere unge til at bidrage til den socioøkonomiske udvikling i deres lokalsamfund.

Nye perspektiver på nepalesisk identitet

Gennem spoken word workshops og -events opfordres særligt kvinder til at bidrage til den offentlige debat i landet. TV- og radioprogrammer produceret af unge skildrer nepalesisk ungdom. Et digitalt fotoarkiv dokumenterer Nepals historie på ny ved at indsamle fotografier af almindelige menneskers liv og rejser dermed spørgsmål om identitet, erindring og historie.

Styrkelse af kunstuddannelse og kreativt iværksætteri

Styrkelse af jobmuligheder uden for Kathmandu sker gennem træning for deltagere i TV- og radioproduktioner, hvor unge uddannes til at blive lokalt baserede journalister. Innovation, kreativitet og iværksætteri stimuleres gennem tværfaglige kreative workshops i skolerne for at løfte potentialerne i den udforskede kreative økonomi. Etableringen af en professionel uddannelse for kuratorer, kunstkritikere og kunstneriske ledere skaber nye arbejdspladser på den nepalesiske kunstscene, for eksempel på festivaler, udstillinger og medier.

Shreezay Shresta fra Artlab viser eleverne på Sofielundskolen, hvordan de skaber kæmpeportrætter af lokale helte med spraymaling

Elever på Sofielundsskolen i Holbæk præsenterer deres værker for hinanden.

SÅ FIK DE ENDELIG EN FORFATNING

Af Jørgen Rendsvig

I november 2014 var forhandlingssituationen mellem partierne fastlåst. Det var den fortsat den 22. januar 2015 – årsdagen for første møde i den nye forfatningsgivende forsamling (Constituent Assembly – CA). Løftet inden valget havde ellers været 'Ny forfatning inden for et år'. Tætte forhandlinger op til årsdagen brød sammen. Et møde i CA endte i tumult, med håndgemæng og stole, der fløj gennem luften.

Den fastlåste situation fortsatte hen over foråret, hvor CA bl.a. var sendt hjem i en længere periode, da uenighederne blokerede for, at CA kunne arbejde. Det varede indtil den 25. april, hvorefter jordskælvet naturligt nok tog al fokus. Men i slutningen af maj kom der gang i processen, og så gik det stærkt. Den 8. juni blev der indgået en 16-punktsaftale mellem regeringspartierne, Nepali Congress

og CPN-UML, og de to største oppositionspartier, Maoisterne og Madhesi People's Rights Forum-Democratic.

Overordnet må aftalen betegnes som et stort nederlag til Maoisterne. Deres hovedpunkter, bl.a. om en stærk folkevalgt præsident og mange – mindst 10 – provinser, baseret på etnicitet, gled ud til fordel for en repræsentativ præsident og provinser, primært baseret på økonomisk bæredygtighed.

Et væsentligt punkt vedrørte den føderale struktur: otte provinser, hvis grænser i løbet af et halvt år skulle fastlægges af en kommission.

Herefter fulgte en offentlig høringsperiode i juli, hvor det centrale budskab var, at politikerne måtte tage sig sammen og selv fastlægge grænserne mellem provinserne. Budskabet

gik rent ind, og de fire partier indgik den 8. august en ny aftale. Nu skulle der være seks provinser, og grænserne blev fastlagt i aftalen.

Denne aftale udløste så ny utilfredshed. De foreslåede grænser medførte, at den nye 'Provins 6' kom til at bestå af den gamle 'far western'-region samt den del af 'mid western', der ikke kom til en ny Madhes-provins. 'Far western' ønskede ikke at være en del af en større provins og førte kampagne for at bevare sin eksisterende størrelse. Og den 21. august blev resultatet så, at denne vestligste provins, der i forvejen var den fattigste, blev delt op i to.

Herefter var de sidste sten ryddet af banen, og de sidste afstemninger kunne finde sted den 16. september. 25 medlemmer stemte imod - det var det kongetro og hinduistiske

Rastriya Prajatantra Party-Nepal. Værre var det, at en række partier ikke deltog i mødet. 58 medlemmer fra de forskellige Madhes/Terai-baserede partier havde boykottet møderne i CA i de seneste uger og deltog heller ikke i afstemningen. Efter behandling og afstemning i CA blev forfatningen sat i kraft søndag den 20. september.

Hermed havde CA opfyldt sin opgave og blev derfor opløst som forfatningsgivende forsamling. Men den sideløbende opgave med at være parlament fortsætter, indtil den 5-årige valgperiode for parlamentet udløber den 21. januar 2018. Først derefter overgår Nepal fra et 1-kammerparlament med 601 medlemmer til et 2-kammerparlament med 275 hhv. 59 medlemmer.

POSTERNE BESÆTTES

Den nye forfatning foreskriver, at en række poster skal besættes inden for den første måned efter forfatningens ikrafttræden. Det gælder posten som premierminister, formand og næstformand for parlamentet samt posten som præsident.

Først skulle der ske nyvalg til premierministerposten. Da den forfatningsgivende forsamling tiltrådte i starten af 2013, og Sushil Koirala blev premierminister, var det med en gentleman agreement om, at når forfatningen var vedtaget, skulle lederen af det andet regeringsparti, K.P. Oli, have premierministerposten. Imidlertid besluttede Nepali Congress, at Sushil Koirala selv skulle kandidere, på trods af aftalen. Det gjorde så, at Oli i stedet indgik en aftale med Maoisterne. Med deres støtte kunne CPN-UML og K.P. Oli den 11. oktober overtage posten som premierminister.

Næste opgave var valg af ny formand for parlamentet, 'speaker'. Her blev Onsari Gharti Magar enstemmigt valgt den 16. oktober. Hun er den første kvinde på denne post, men har indtil nu været deputy speaker. Hun er 37 år, medlem af Maoisterne og har været aktiv i guerillaen under borgerkrigen. Næstformand blev Ganga Prasad Yadav fra det højreorienterede Rastriya Prajatantra Party Nepal.

Endelig skulle der findes en afløser for præsident Ram Baran Yadav, der har været præsident siden 23. juli 2008, efter afskaffelsen af kongedømmet. Han blev 29. oktober afløst af Bidhya Bandhari fra CPN-UML. Bidhya Bandari, der er 54 år, har en lang politisk karriere bag sig. Hun har bl.a. været medlem af den forfatningsgivende forsamling og været forsvarsminister.

Onsari Gharti Magar

Onsari Gharti Magar

Bidhya Bandari

KOM I GODT SELSKAB!

Dansk-Nepalesisk Selskab er for dig, der elsker Nepal, og som ønsker at dyrke din interesse for landet. Vi mødes til foredrag og vandreture, hvor vi flittigt udveksler oplevelser, erfaringer og planer - ofte med tidligere eller fremtidige rejsekammerater. Hvert halve år udgiver vi bladet Nepal Vision, der går i dybden på alle fronter af Nepal, og så har vi en række gode kontakter til andre organisationer, offentlige institutioner, rejsebureauer m.v.

Udfyld formularen på næste side eller endnu lettere gå til www.nepal.dk/bliv-medlem og udfyld der. Så snart vi har modtaget dit kontingent, fremsendes det seneste nummer af Nepal Vision til dig. Og du får gratis adgang til alle foreningens foredrag. Du kan også sende dit medlemsønske til birgit@nepal.dk.

På gensyn i godt selskab.

Vedr. CKU

Center for Kultur og Udvikling (CKU) er en selvstændig institution, som bistår Udenrigsministeriet og relevante danske ambassader med systematisk at inddrage kultur i det danske udviklingssamarbejde, herunder at gennemføre udviklingsaktiviteter.

[...]

Den konkrete udmøntning af aktiviteterne sker på grundlag af ansøgninger fra ambassaderne og tilrettelægges i et samarbejde med relevante danske ambassader og civilsamfund i prioritetslande og gennemføres af CKU i samarbejde med kunstnere, foreninger samt institutioner m.fl. Der ydes støtte til aktiviteter, som har til formål at sikre et frit, levende og inkluderende kulturliv i udviklingslandene ved at skabe og udbygge platforme for kunstneriske aktiviteter og udtryk samt at opbygge kapacitet gennem træning i udviklingslandene. Endvidere afholdes udgifter til centerets drift. Der indgås treårige resultatkontrakter mellem CKU og Udenrigsministeriet med det formål at specificere mål og ydelser finansieret af tilskuddene. Nuværende resultatkontrakt udløber i 2015. Under hensyntagen til danske udviklingspolitiske prioriteter og samlede fokusering af udviklingssamarbejdet planlægges der ikke flere bidrag til Center for Kultur og Udvikling (CKU). Med henblik på at sikre en ordentlig afvikling af CKU's igangværende aktiviteter i Danmark og udlandet, herunder overholdelse af juridiske forpligtigelser for ansatte og samarbejdspartnere, planlægges der i 2015 støtte til udfasningen af CKU's aktiviteter. (Forslagets § 6.35.01.14)

Reduktion i bevillingen til kulturaktiviteter i regi af Center for Kultur og Udvikling i 2015: 20 mio.

Vedr. bistandshjælp til Nepal

Nepal, Pakistan og Zimbabwe vil over de kommende år ophøre med at være prioritetslande.

(Forslagets § 6.11.01.10)

Udfasningen vil lægge vægt på, at indgåede juridiske forpligtigelser overholdes samt at aktiviteter afsluttes forsvarligt, så de hidtidige investeringer i landene beskyttes. Selvom prioritetsamarbejdet med programmer med stor finansiel tyngde afsluttes, kan der i nogle lande fortsat være et udviklingssamarbejde med strategiske indsatser på udvalgte områder.

(Forslagets § 6.32)

Det fremgår, at der er givet tilsagn om bilateral program- og projektbistand på 5 mio. kr. i 2016, 15 mio. kr. i 2017 samt 50 mio. kr. i 2018.

(Forslagets § 6.32)

I overensstemmelse med regeringens beslutning om at fokusere det danske udviklingssamarbejde og reducere antallet af prioritetslande vil Nepal blive udfaset som prioritetsland. Udfasningen vil foregå gradvist med henblik på at konsolidere og sikre bæredygtighed af udviklingssamarbejdet. Der etableres evt. en midlertidig styringsenhed med henblik på at understøtte partnere i processen, hvor det danske udviklingssamarbejde udfases, således at det sikres, at investeringerne leverer de forventede resultater, samt at der sker en forsvarlig lukning af de danske engagementer.

Udviklingssamarbejdet med Nepal fokuserer på fattigdomsbekæmpelse med en rettig-hedsbaseret tilgang, der fremmer fred og demokratisering og tilgodeser den fattigste del af befolkningen. Udviklingssamarbejdet foregår inden for rammerne af den nationale udviklingsstrategi. Det danske udviklingssamarbejde med Nepal er baseret på et landepolitikpapir for Danmarks engagement i Nepal fra 2013. Det overordnede formål er at bidrage til varig fred, respekt for menneskerettigheder og demokratisk regeringsførelse samt at fremme økonomisk vækst, beskæftigelse og adgang til vedvarende energi. Som led i en fokusering af landepro-grammet er uddannelsesprogrammet blevet udfaset i 2013.

I 2016 planlægges over nærværende konto udbetalt i alt ca. 175 mio. kr. til Nepal. Udbetalingsprofilen vil blive tilpasset, når en udfasningsplan er endeligt konsolideret. Hertil kan komme udbetalinger fra bl.a. den humanitære ramme, danske civilsamfundsorganisationer, erhvervsinstrumenter samt regionale og tematiske initiativer. (Forslagets § 6.32.02.12)

Desuden er det oplyst på en pressebriefing i Udenrigsministeriet i forbindelse med finanslovens fremsættelse, at den danske ambassade i Kathmandu vil blive lukket, eller som det står på ambassadens hjemmeside: "it has been decided that Danish development cooperation with Nepal will be phased out once the current programmes have been implemented over the coming years. Consequently, the Embassy of Denmark in Nepal will be gradually reduced and closed within a couple of years."

DANMARKS BISTAND TIL NEPAL

Af Ove Fritz Larsen

Danmark har i ca. 40 år ydet udviklingsbistand til Nepal, og fra 1989 blev Nepal et prioritetsland. Bistanden er blevet ydet gennem diverse NGO'er og andre organisationer og gennem Danida. Der er forslaget om, at man i forbindelse med den kommende finanslov vil skære i budgettet til udviklingsbistanden, dels i tilskuddet til NGO'erne og dels i Danidas budget. Et af de lande, der bliver berørt, er Nepal. Den danske bistand har på en lang række områder bidraget til Nepals udvikling. Blandt de første Danidaprojekter var en renovering af mejerierne, som har bevirket, at Nepal nu producerer en lang række mejeriprodukter, som mælk, fløde, surmælksprodukter og ost. Projektet var samtidig med til at øge landmændenes indtægter gennem en større mælkeproduktion og et øget antal liter mælk pr. ko. For nærværende støtter Danmark landmændene i forbedring af deres produktion af forskellige afgrøder, som bl.a. ingefær og organisk te.

Ét af de større områder har været en række undervisningsprojekter i samarbejde med andre donorer, både indenfor primærundervisningen og sekundærunder-

visningen, dvs. op til tiende klasse. Det har betydet, at andelen af drenge og piger, der har modtaget undervisning, er steget betydeligt, og at flere skoler er blevet etableret i mange landsbyer, også i bjergområderne. Danida har været med til at sikre, at hiv/aidsramte børn kunne få undervisning. De fleste af disse børn var blevet udelukket fra landsbyerne og skolerne. Danida har også støttet et projekt, hvor landsbyskoler, elever og deres familier fik adgang til Internettet gennem projektet "OLPC" – "One Laptop per Child". Nepal var førende indenfor denne projekttipe og kunne under- vise andre udviklingslande i projekttypen.

Et af de mere interessante projekter startede i begyndelse af 1990'erne, hvor Danida, som den første store donor, gav støtte til undervisning af stavnsbundne familier i det vestlige Nepal. Andre donorer trådte til, og nogle år senere kunne regeringen ophæve stavnsbåndet ved lov.

Danmark har støttet forbedring af menneskerettigheder og demokratisering bl.a. gennem støtte/træning til de forskellige politiske partier, lokalt styre og adgang til retspleje og menneskerettigheder. Vi har

også ydet støtte til forskellige faglige organisationer. Vi har ydet støtte til en række af de parlamentsvalg, der har været afholdt siden det første demokratiske valg i 1991.

Siden midt i 1990'erne har Danida ydet støtte til regionale medier gennem træning af journalister og indførelse af ny teknologi. Der har også været ydet støtte til lokale radiostationer.

Alternative Energy Promotion Centre (AEPC) har gennem en årrække fået støtte til indførelse af vedvarende energi i land- områderne samt til introduktion af for- bredte ovne til madlavning, for at undgå åbne bål og røgfyldte hytter.

Gennem Center for Kultur og Udvikling (CKU) har Danmark ydet støtte til forskellige kulturelle aktiviteter i Nepal. Ambassaden har også støttet enkelte kulturaktiviteter direkte bl.a. Kutumba's udgivelse af CD'en "Mithila".

Hvis finanslovsforslaget vedtages, som det er fremsat, vil danske projekter som disse ophøre.

Kilde: http://www.ft.dk/Ripdf/samling/20151/lovforslag/L1/20151_L1_som_fremsat.pdf.

Den danske ambassade i Kathmandu to dage efter jordskælvet i april 2015. Foto: Jan Møller Hansen

Ja tak, jeg vil gerne være medlem af Dansk-Nepalesisk Selskab.
Udfyld online: www.nepal.dk/bliv-medlem - eller her:

Årskontingent:

Enkelt: 170,- Par: 220,- Firma: 420,- Studerende: 100,-

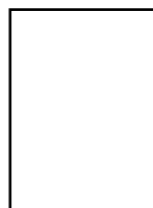
Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer: _____ By: _____

Telefon / mobil: _____

Email: _____

Dansk-Nepalesisk Selskab

Stengårdsvænge 152
2800 Kgs. Lyngby

ARRANGEMENTSKALENDER

AARHUS

Møderne foregår i DOKK1, Hack Kampmanns Plads 2
8000 Aarhus C

Torsdag den 21. januar 2016, kl. 19.00 - Lille sal
Danske seniorer bygger i Nepal
Dan Charly Petersen, historiker

Torsdag den 25. februar 2016, kl. 19.00 – Lille sal
Hvor pokker er den sneleopard?
Ole Andreassen, globetrotter

Torsdag den 5. april 2016, kl. 19.00 - Lille sal
Ansvarlighed nedefra eller elitens fange?
Om det lokale demokrati i Nepal
Neil Webster, seniorforsker ved DIIS

KØBENHAVN

Møderne foregår i Medborgerhuset, Danasvej 30 B
1910 Frederiksberg C

Torsdag den 28. januar 2016, kl. 19.30
Projekter for millioner
Pernille Kruse Madsen, stifter af Human Practice Foundation

Torsdag den 17. marts 2016, kl. 19.30
CKUs arbejde og aktiviteter i Nepal
Signe Leth, Center for Kultur og Udviklings programleder for Asien

Torsdag den 28. april 2016, kl. 18
Kathmandu 1967.
Filminstruktøren Ole John fortæller om sine oplevelser under optagelserne til sin og Jørgen Leths film "Nær himlen, nær jorden"
Generalforsamling

